

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET
Företagsekonomiska institutionen

Upplysningar enligt IFRS 7

- Kommer IFRS 7 leda till att användare av företagens finansiella rapporter får en bättre bild av företagens finansiella risk och riskhantering?

Magisteruppsats i Företagsekonomi
Extern redovisning & företagsanalys
VT 2006

Handledare: *Jan Marton*

Författare:

Kristina Andersson 801028

Mats Cederfalk 781217

SAMMANFATTNING

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Extern redovisning och företagsanalys, Magisteruppsats, VT 2006

Författare: Kristina Andersson och Mats Cederfalk

Handledare: Jan Marton

Titel: Upplysningar enligt IFRS 7 – Kommer IFRS 7 leda till att användare av företagens finansiella rapporter får en bättre bild av företagens finansiella risk och riskhantering?

Bakgrund och problem: En konsekvens av ökad global konkurrens, rörliga växelkurser och räntefluktuation är att många nya finansiella instrument skapats och användningen av finansiella instrument har blivit allt vanligare. I takt med att alltmer komplexa finansiella instrument vuxit fram har frågan om hur finansiella instrument ska hanteras i redovisningen varit föremål för stor diskussion. I dagsläget behandlar IAS 32 upplysningar om och klassificering av finansiella instrument och IAS 30 behandlar specifika regler om upplysningar för banker och liknande finansiella institut. I januari 2006 godkändes en ny standard, IFRS 7, av EU – kommissionen. IFRS 7 ersätter hela IAS 30 och delar av IAS 32. IFRS 7 ska börja tillämpas den 1 januari 2007, men tidigare tillämpning uppmuntras.

Syfte: Uppsatsens syfte är att undersöka om användare av företagens finansiella rapporter i och med införandet av IFRS 7 kommer att få tillgång till information som användarna tidigare inte har haft tillgång till avseende finansiell risk och riskhantering.

Avgränsningar: Undersökningen begränsas till att undersöka vilka upplysningskrav som finns i IFRS 7 som inte funnits i IAS 32. Dessutom begränsas undersökningen till de delar av IFRS 7 som behandlar upplysningar om finansiell risk och riskhantering.

Metod: Undersökningen är indelad i två delfrågor. Den första delfrågan undersöks med kvalitativ metod. Avsnitten om finansiell risk och riskhantering i IFRS 7 jämförs med motsvarande avsnitt i IAS 32. Den andra delfrågan undersöks med en typ av kvantitativ metod. I detta avsnitt studeras upplysningar i 62 företags årsredovisningar.

Resultat och slutsatser: Undersökningen visar att de största förändringarna i IFRS 7 i jämförelse med IAS 32 är att IFRS 7 kräver upplysning om löptidsanalys för finansiella skulder och känslighetsanalyser för varje typ av marknadsrisk som företaget är utsatt för på balansdagen. Årsredovisningsstudien visar att vissa företag redan idag lämnar upplysning om löptidsanalys och/eller känslighetsanalys. Dessa analyser följer dock inte de krav som IFRS 7 ställer. Det innebär att användarna i och med införandet av IFRS 7 kommer att få ta del av information de tidigare inte har haft tillgång till och att de därmed kommer att få en bättre bild av företagens finansiella risk. Vad gäller finansiell riskhantering har det inte kunnat urskiljas att IFRS 7 kommer att innebära någon stor skillnad i upplysningskraven i jämförelse med IAS 32.

Förslag till fortsatt forskning: Vi har i denna undersökning valt att undersöka icke-finansiella företag i två branscher. Det skulle vara intressant att undersöka hur finansiella företag som tidigare omfattats av IAS 30 påverkas av övergången till IFRS 7.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 PROBLEMDISKUSSION.....	2
1.3 UNDERSÖKNINGSFRÅGA.....	3
1.4 VILKA VI AVSER SOM ANVÄNDARE I UNDERSÖKNINGSFRÅGAN	3
1.5 SYFTE.....	4
1.6 AVGRÄNSNINGAR.....	4
2. METOD	5
2.1 UNDERSÖKNINGSMETOD	5
2.2 URVAL.....	6
2.3 INFORMATIONSSAMLING	8
2.3.1 Informationsinsamling till empirikapitlet.....	8
2.3.2 Informationsinsamling till referensramen och den teoretiska referensramen.....	9
2.4 BEARBETNING OCH ANALYS AV DET EMPIRISKA MATERIALET	9
2.4.1 Tillvägagångssätt vid analys av IFRS 7 och IAS 32	10
2.4.2 Tillvägagångssätt vid analys av upplysningar i årsredovisningar	10
2.5 KRITIK AV UNDERSÖKNINGSMETOD	14
2.6 UNDERSÖKNINGENS KVALITET	15
2.6.1 Reliabilitet.....	15
2.6.2 Validitet.....	16
2.6.3 Avvägning mellan reliabilitet och validitet	16
3. REFERENSRAM	18
3.1 TRANSPARENS I REDOVISNINGEN.....	18
3.2 JÄMFÖRBARHET I REDOVISNINGEN	18
3.3 FINANSIELLA INSTRUMENT.....	19
3.4 FÖRETAGENS RISKER	20
3.4.1 Kreditrisk.....	20
3.4.2 Likviditetsrisk	21
3.4.3 Marknadsrisk.....	21
3.5 FINANSIELL RISKHANTERING	22
3.5.1 Säkrad post och säkringsinstrument	23
3.5.3 Säkringsredovisning	24
4. TEORETISK REFERENSRAM	26
4.1 ASYMMETRISK INFORMATION	26
4.1.1 Vad är asymmetrisk information?	26
4.1.2 Kan alla användares informationsbehov tillgodoses?.....	26
4.1.3 Agentteorin	26
4.1.4 “The market for lemons”	27
4.1.5 Hur kan informationsasymmetri mellan företagsledning och ägare reduceras? ...	27
4.2 TEORIER OM UPPLYSNINGAR	28
4.2.1 Diamonds teorier.....	28
4.2.2 Andra teorier om upplysningar	28

5. EMPIRI	29
DEL 1	29
5.1 UPPLYSNINGAR OM FINANSIELL RISK I IAS 32 OCH IFRS 7, VILKA SKILLNADER FÖRELIGGER?	29
5.2 UPPLYSNINGAR OM FINANSIELL RISKHANTERING I IAS 32 OCH IFRS 7, VILKA SKILLNADER FÖRELIGGER?.....	31
DEL 2	32
5.3 LÄMNAR FÖRETAGEN UPPLYSNING OM DE FINANSIELLA RISKERNA KREDITRISK, LIKVIDITETSRIK, RÄNTERISK OCH VALUTARISK?	32
5.4 LÄMNAR FÖRETAGEN UPPLYSNING OM; MAXIMAL KREDITRISKEXPONERING, LÖPTIDSANALYS FÖR FINANSIELLA SKULDER OCH KÄNSLIGHETSANALYS FÖR MARKNADSRISKER?.....	34
5.5 LÄMNAR FÖRETAGEN ENDAST KVALITATIV INFORMATION ELLER ÄVEN KVANTITATIV INFORMATION OM FINANSIELL RISKHANTERING?	37
6. ANALYS	39
6.1 ANALYS AV DE EMPIRISKA RESULTATEN	39
6.1.1 Resultat från Tabell 1	39
6.1.2 Resultat från Tabell 2.....	40
6.1.3 Resultat från Tabell 3 och 4.....	41
6.1.4 Kravet på att upplysningar om finansiell risk och riskhantering måste finnas i de finansiella rapporterna	41
6.1.5 Utökad VT	42
6.2 ANALYS AV EMPIRISKA RESULTAT KOPPLAT TILL TEORIER I TEORETISK REFERENS RAM SAMT BEGREPPEN; TRANSPARENS OCH JÄMFÖRBARHET	42
6.2.1 Teorier om asymmetrisk information	42
6.2.2 Teorier om upplysningar.....	43
6.2.3 Transparens.....	43
6.2.4 Jämförbarhet	43
7. SLUTSATSER	45
7.1 VILKA UPPLYSNINGSKRAV AVSEENDE FINANSIELL RISK OCH RISKHANTERING FINNS I IFRS 7 SOM INTE FUNNITS I IAS 32?	45
7.2 VILKA UPPLYSNINGAR KOMMER FÖRETAG, I OCH MED ATT DE BÖRJAR TILLÄMPA IFRS 7, LÄMNA I ÅRSREDOVISNINGARNA SOM DE IDAG INTE LÄMNAR UPPLYSNING OM?	45
7.3 SAMMANFATTANDE SLUTSATSER	46
7.4 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	47

FÖRKORTNINGSLISTA

FASB	Financial Accounting Standards Board
GICS	Global Industry Classification Standard
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
RR	Redovisningsrådets rekommendationer
VT	Vägledning vid tillämpning

1. INLEDNING

I detta kapitel ges läsaren information om bakgrunden till varför uppsatsens undersökningsområde är aktuellt samt intressant att studera. I kapitlet presenteras även uppsatsens undersökningsfråga, syftet med undersökningen samt avgränsningar.

1.1 Bakgrund

Från 1970-talet och fram till idag har många nya finansiella instrument skapats och användningen av finansiella instrument har blivit allt vanligare. Detta är bland annat en konsekvens av rörliga växelkurser, räntefluktuation, inflation och en ökad global konkurrens, vilket skapat ett behov för företag att hantera de nya riskerna.¹ Utvecklingen av komplexa finansiella instrument har alltså möjliggjort för företag att utforma alltmer avancerade strategier för finansiell riskhantering.²

I takt med att alltmer komplexa finansiella instrument har vuxit fram har behovet av reglering på området ökat och frågan hur finansiella instrument ska hanteras i redovisningen har varit föremål för stor diskussion.³ Trenden har varit att standarder som kräver upplysning om finansiella instrument har givits ut före standarder som behandlar värdering av finansiella instrument i balansräkningen, detta för att underlätta implementeringen. FASB gav 1991 ut en standard som behandlade upplysningar om finansiella instrument för att i senare standarder behandla värdering. IASC gav 1995 ut IAS 32 – Finansiella instrument: Upplysningar och klassificering och gav 1999 ut IAS 39 – Finansiella instrument: Redovisning och värdering.⁴

Som nämndes inledningsvis kan finansiella instrument användas för att hantera risker. Det är vanligtvis de finansiella instrument som kallas derivat som används vid riskhantering. Definitionen på derivat kommer att redogöras för i referensramen. För att användarna av företagets finansiella rapporter ska få en uppfattning om, och kunna utvärdera omfattningen av företagets finansiella risk och riskhantering ska företag lämna upplysningar om detta i enlighet med IAS 32.⁵ Banker och liknande finansiella institut ska även tillämpa specifika upplysningar som finns angivna i IAS 30.

I dagsläget behandlar alltså IAS 32 upplysningar om och klassificering av finansiella instrument och IAS 30 behandlar specifika regler om upplysningar för banker och liknande finansiella institut. IASB antog i augusti 2005 IFRS 7 – Finansiella instrument: Upplysningar. IFRS 7 ska börja tillämpas den 1 januari 2007, men tidigare tillämpning uppmuntras. Den nya standarden ersätter hela IAS 30 och delar av IAS 32. IFRS 7 innebär även att kraven på upplysningar i IFRS 4 – försäkringsavtal, ändras så att de överensstämmer med upplysningskraven i IFRS 7.⁶ Förutom förändringar i ovan nämnda standarder innebär

¹ Wahlström, Gunnar. *Nya förutsättningar för reglering av extern redovisning – en praxisundersökning mot bakgrund av finansiella instrument*. Göteborg: Dissertation Göteborgs Universitet, 2000.

² Marton, Jan. *IAS 32/39 redovisning av finansiella instrument*. Göteborg: 2006-02-02.

³ Wahlström, *Nya förutsättningar för regering av extern redovisning*.

⁴ Marton, *IAS 32/39 Redovisning av finansiella instrument*.

⁵ Kommissionens förordning (EG) nr 2237/2004, (IAS 32).

⁶ IASB. Press Release. *IASB issues standards to improve disclosures about financial instruments and capital*. 18 Aug 2005.

antagandet av IFRS 7 följdförändringar i ytterligare ett antal standarder⁷ för att samstämmighet ska uppnås.⁸

Europaparlamentet och rådet beslutade i juli 2002 att alla unionens börsbolag ska följa IFRS med start senast den 1 januari 2005. EU:s beslut har formen av en förordning som innebär att IASB:s standarder blir lag i unionens länder när EU-kommissionen godkänt den nya standarden.⁹ När IAS – förordningen blev lag i EU – unionens länder var detta början till ett steg i en riktning mot ökad jämförbarhet för börsbolagens finansiella rapporter. Innan IAS – förordningen blev lag inom EU hade redovisningen i börsbolagen reglerats av ett antal EU – direktiv¹⁰, samt av ländernas egna regler. Dessa direktiv kunde dock inte garantera en hög grad av jämförbarhet i redovisningen för börsnoterade bolag inom EU, varför det ansågs vara på tiden att implementera IFRS för att skapa en mer jämförbar redovisning.¹¹ Jämförbarhet anses vara mycket viktigt eftersom jämförbarhet är en förutsättning för utvidgning av kapitalmarknaderna, bättre prisbildning och högre effektivitet.¹²

IASB antog i augusti 2005 IFRS 7 och i januari 2006 godkändes standarden av EU-kommissionen.¹³ Det innebär att IFRS 7 senast från och med den 1 januari 2007 kommer tillämpas direkt i medlemsstaternas IFRS-företag.¹⁴

1.2 Problemdiskussion

I dagsläget tillämpar samtliga IFRS – företag IAS 32 och banker och liknande finansiella institut tillämpar även IAS 30. IFRS 7 kommer att ersätta upplysningar om finansiell risk och riskhantering som idag finns i IAS 32 och IAS 30. Det är av intresse att se vad som skiljer IFRS 7 från tidigare standarder som behandlar finansiell risk och riskhantering. Detta är intressant dels för att praktiker, exempelvis redovisare och revisorer, ska veta vilka upplysningskrav som i och med införandet av IFRS 7 ställs som inte varit krav i tidigare standarder. Dessutom är det intressant att se på vilket sätt IFRS 7 skiljer sig från tidigare standarder för att se om IFRS 7 kommer att medföra en informationsförbättring gällande företagets utsatthet för finansiella risker och vad företaget gör för att hantera riskerna.

⁷ IFRS 1, IAS 14, IAS 17, IAS 33 och IAS 39.

⁸ Kommissionens förordning (EG) nr 108/2006, (IFRS 7).

⁹ Lönnqvist, Rune. *Årsredovisning i koncerner*. Lund: Studentlitteratur, 2005.

¹⁰ Rådets direktiv 78/660/EEC, rådets direktiv 83/349/EEC, rådets direktiv 86/635/EEC samt rådets direktiv 91/674/EEG.

¹¹ <http://www.europarl.eu.int/meetdocs/committees/juri/20020225/449285sv.pdf>.

¹² Europaparlamentets och Rådets Förordning (EG) nr 1606/2002. *Tillämpning av IFRS/IAS*.

¹³ FAR INFO. *Nyantagna IASB-dokument*. FAR INFO nr 2, 2006.

¹⁴ Noterade bolag på koncernnivå ska följa IFRS, övriga bolag får följa IFRS.

1.3 Undersökningsfråga

Eftersom vi är intresserade av uppllysningar som företag lämnar om finansiell risk och riskhantering undrar vi vilka konkreta förändringar IFRS 7 kommer att innebära för dessa uppllysningar. Vi undrar om användare, primärt investerare, av företagens finansiella rapporter kommer att få en bättre förståelse för de finansiella risker företagen är utsatta för och hur företagen hanterar dessa risker i och med införandet av IFRS 7. Detta resonemang leder fram till undersökningens huvudsakliga undersökningsfråga;

- Kommer IFRS 7 leda till att användare av företagens finansiella rapporter får en bättre bild av företagens finansiella risk och riskhantering?

För att kunna besvara undersökningsfrågan måste vi först definiera vad vi menar med ”bättre bild”. I denna undersökning utgår vi ifrån att om användare får information om finansiell risk och riskhantering som de tidigare inte haft tillgång till så underlättar informationen för användarna att själva utvärdera i vilken utsträckning företagen är utsatta för risk och användarna kan även lättare utvärdera det sätt på vilket företaget hanterar riskerna. Därmed får användarna enligt oss en ”bättre bild” av företagens finansiella risk och riskhantering. För att besvara frågeställningen kommer två delfrågor att undersökas;

- Vilka upplysningskrav avseende finansiell risk och riskhantering finns i IFRS 7 som inte funnits i IAS 32?
- Vilka uppllysningar kommer företag, i och med att de börjar tillämpa IFRS 7, lämna i årsredovisningarna som de idag inte lämnar upplysning om?

I den första delfrågan studerar vi vad företag efter införandet av IFRS 7 måste lämna upplysning om som tidigare inte varit upplysningskrav genom att studera de delar av IAS 32 och IFRS 7 som berör finansiell risk och riskhantering. I den andra delfrågan undersöker vi vilka faktiska skillnader IFRS 7 kommer att innebära för den information som lämnas i årsredovisningarna genom att studera hur uppllysningar om finansiell risk och riskhantering ser ut idag. De årsredovisningar som studeras är de som senast givits ut av företagen, alltså 2005 års årsredovisningar.

1.4 Vilka vi avser som användare i undersökningsfrågan

Vår undersökningsfråga avser att undersöka om IFRS 7 kommer att leda till att *användare* av företagens finansiella rapporter får en bättre bild av företagens finansiella risk och riskhantering. I avsnitt 1.3 redogjordes för vad vi menar med bättre bild. Vad vi avser med användare i undersökningsfrågan kan vara något oklart varför vår definition på användare beskrivs nedan.

De som överväger att investera i ett bolag eller som redan innehar aktier i bolaget är bland annat intresserade av att veta vilka finansiella risker företaget är utsatt för och vad företaget gör för att hantera dessa risker. Alla investerare är inte insatta i redovisning och förlitar sig därför till finansanalytikens bedömningar. Som finansanalytiker analyserar man aktier eller obligationer genom att bland annat se på den information som företagen lämnar i sina årsredovisningar. Med hjälp av finansanalytikernas analyser avgör investerarna om de ska köpa eller sälja aktierna. Som användare avser vi investerare och eftersom investerare inte

alltid själva innehar kunskap om att analysera årsredovisningar avser vi med användare även finansanalytiker.

1.5 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka om användare av företagens finansiella rapporter i och med införandet av IFRS 7 kommer att få tillgång till information som man tidigare inte haft tillgång till och därmed kommer att få en bättre bild av företagens finansiella risk och riskhantering.

1.6 Avgränsningar

IFRS 7 kommer att ersätta hela IAS 30 och de delar av IAS 32 som behandlar upplýsingar om finansiella instrument. Undersökningen begränsas till att undersöka vilka upplýsningskrav som finns i IFRS 7 som inte funnits i IAS 32. Vi hade även kunnat studera vilka upplýsningskrav som finns i IFRS 7 som inte funnits i IAS 30. Undersökningen skulle då även visa vilka förändringar IFRS 7 innebär för banker och liknande finansiella institut som idag tillämpar IAS 30. Eftersom samtliga IFRS – företag ska följa IFRS 7 och samtliga IFRS – företag idag följer IAS 32 tycker vi att det är mer intressant att undersöka vilka upplýsningskrav som finns i IFRS 7 som inte funnits i IAS 32.

Förutom ovan nämnda avgränsning är undersökningen begränsad till de delar av IFRS 7 som behandlar upplýsingar om finansiell risk och riskhantering, således punkterna 33-42 i IFRS 7 och VT¹⁵ B6-B28. I metodkapitlet i avsnittet ”urval” beskrivs hur vi har gått tillväga för att ta fram de företag vars årsredovisningar vi valt att granska.

¹⁵ Vägledning vid tillämpning.

2. METOD

I kapitlet ges läsaren information om hur vi har gått tillväga för att samla in, bearbeta och analysera det material som undersökningen bygger på. Genom att undersökningens tillvägagångssätt beskrivs blir det möjligt att göra om undersökningen och det blir lättare för läsaren att utvärdera vald metod. Kapitlet avslutats med kritik av vald undersökningsmetod och en diskussion om uppsatsens kvalitet uppdelat på reliabilitet och validitet förs.

2.1 Undersökningsmetod

När en undersökning ska genomföras kan informationen som undersökningen bygger på samlas in på olika sätt. Informationen kan samlas in med kvalitativ eller kvantitativ metod.¹⁶ Kvantitativa metoder innebär att någon typ av mätning utförs då informationen samlas in.¹⁷ Som exempel på kvantitativa metoder kan enkäter, frågeformulär, prov och tester nämnas.¹⁸ Kvantitativa metoder lämpar sig bra då man vill kartlägga en viss företeelse och då man söker relativt lite information om många undersökningsenheter.¹⁹

Kvalitativ metod innebär tolkande och analys av ord.²⁰ Exempel på kvalitativa metoder är intervjuer, observationer och analys av källor. När kvalitativ metod används får undersökarnas uppfattningar och tolkningar av informationen stor betydelse. Kännetecknande för denna metod är att informationen inte kan eller bör omvandlas till siffror.²¹

I en undersökning kan kvalitativ och kvantitativ metod med fördel kombineras. Ett sätt att kombinera de båda metoderna är att använda en kvalitativ undersökning som förberedelse inför den kvantitativa undersökningen. Syftet med den kvalitativa undersökningen är då att skapa en förståelse för det som ska undersökas i den kvantitativa undersökningen. Den kvalitativa undersökningen blir alltså en typ av förundersökning.²² I vår undersökning kombineras kvalitativ och kvantitativ metod. Uppsatsen undersökningsfråga besvaras med hjälp av två delfrågor. Den första delfrågan undersöks med en kvalitativ metod medan den andra delfrågan undersöks med en typ av kvantitativ metod. Genom att undersöka delfråga ett har vi fått en bättre förståelse för kraven som ställs på upplysningar om finansiell risk och riskhantering och vi har med denna förståelse utarbetat de tabeller som används för att undersöka delfråga två.

Den första delfrågan besvaras genom att de delar av IAS 32 och IFRS 7 som behandlar finansiell risk och riskhantering studeras. Metoden som används vid undersökningen av denna fråga är således den kvalitativa metoden analys av källor.

För att kunna besvara undersökningens andra delfråga har upplysningar i företags årsredovisningar undersökts. I undersökningens första skede hade vi som avsikt att studera

¹⁶ Jacobsen, Dag I., *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur, 2002.

¹⁷ Patel, Runa & Davidsson, Bo. *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur, 2003.

¹⁸ Backman, Jarl. *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur, 1998.

¹⁹ Holme, Idar M. & Solvang, Bernt K., *Forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur, 1997.

²⁰ Patel & Davidsson, *Forskningsmetodikens grunder*.

²¹ Holme & Solvang, *Forskningsmetodik*.

²² Ibid.

upplysningarna i årsredovisningarna med en kvalitativ utgångspunkt. Vi ville försöka bedöma kvaliteten i upplysningarna och undersöka om IFRS 7 kommer att innebära en bättre bild.

Efter att ha studerat IAS 32 och IFRS 7 insåg vi att företag i och med införandet av IFRS 7 måste lämna helt nya typer av upplysningar som tidigare inte varit upplysningskrav enligt IAS 32. Vi studerade ett antal årsredovisningar och upptäckte att vissa företag redan lämnar information som IFRS 7 kräver, men som inte är obligatorisk enligt IAS 32. Denna upptäckt väckte istället intresset att undersöka vilka upplysningar som företag, i och med att de börjar tillämpa IFRS 7, kommer att lämna som de idag inte upplyser om. Om företag i dagsläget redan upplyser om sådant IFRS 7 kräver, men som inte är krav enligt IAS 32 så kan man fråga sig om användarna kommer att få en bättre bild av företagets finansiella risk och riskhantering i och med införandet av IFRS 7.

Redan i undersökningens första skede var vi dock relativt säkra på att IFRS 7 kommer att innebära någon typ av informationsförbättring. Vad vi är intresserade av är snarare att ta reda på vilka upplysningar, utöver de upplysningar som företag idag lämnar, som användare kommer att få tillgång till då IFRS 7 börjar tillämpas. Från att från första början varit tänkt att vara en helt kvalitativ undersökning övergick därmed denna del av undersökningen till en mer kvantitativ karaktär. Vi avser att kartlägga vilken information användare i och med införandet av IFRS 7 kommer att få tillgång till som de tidigare inte haft genom att använda oss av tabeller. Dessa tabeller återfinns i avsnitt 2.4.2 och visar vilka uppgifter företag idag lämnar som är upplysningskrav enligt IFRS 7. Genom att undersöka vilka upplysningar företagen lämnar kan vi se vilken typ av information som IFRS 7 kräver upplysning om som företag redan upplyser om och vi kan också se vilka upplysningar som kommer att bli nya för användarna.

Kännetecknande för kvantitativa undersökningar är att många enheter undersöks.²³ Vi analyserar 62 årsredovisningar. De upplysningar som har studerats och sättet på vilket vi gått tillväga på då årsredovisningarna har analyserats visas i avsnitt 2.4.2 – tillvägagångssätt vid analys av upplysningar i årsredovisningarna.

2.2 Urval

Eftersom undersökningens delfrågor undersöks på olika sätt skiljer sig också urvalsprocesserna åt. I den första delfrågan analyseras de delar av IAS 32 och IFRS 7 som behandlar finansiell risk och finansiell riskhantering. Undersökningens enheter till denna delfråga är givetvis den senaste versionen av IAS 32 och IFRS 7. Till undersökningens andra delfråga är undersökningens enheter inte lika självklara. Eftersom frågan syftar till att ge svar på vilka upplysningar som företag, i och med att de börjar tillämpa IFRS 7, kommer att lämna som de idag inte upplyser om är det lämpligt att studera upplysningar i företags årsredovisningar. Nedan förklaras hur vi har gått tillväga för att få fram de företag vars årsredovisningar vi valt att granska.

IAS/IFRS - standarderna ska tillämpas av noterade bolag på koncernnivå. Det skulle vara intressant att i denna undersökning se på hur samtliga bolag på Stockholmsbörsen i dagsläget redovisar upplysningar om finansiell risk och riskhantering för att kunna dra slutsatser om vilka effekter IFRS 7 kommer få för användarnas bild av företagets risk och riskhantering.

²³ Holme & Solvang, *Forskningsmetodik*.

Det totala antalet enheter som man i en undersökning vill studera kallas population. Eftersom det kan vara svårt att undersöka alla enheter i populationen, på grund av exempelvis ekonomiska begränsningar eller tidsbegränsningar, görs ett urval ur populationen.²⁴ Den population vi egentligen vill studera utgörs av samtliga bolag noterade på Stockholmsbörsen som tillämpar IAS/IFRS, men undersökningens tidsbegränsning gör att vi får göra ett urval av dessa bolag.

För att få fram ett lämpligt urval utgick vi från Stockholmsbörsens (OMX's) branschindelning. Stockholmsbörsens branschindelning baseras på "Global Industry Classification Standard", GICS, som utvecklats av MSCI och S&P²⁵. GICS branschindelning består av fyra nivåer; sektor, branschgrupp, bransch och delbransch. Indelningen bygger på företagets huvudsakliga affärsverksamhet. Det finns nio sektorer; Energi, Material, Industrivaror- och tjänster, Sällanköpsvaror- och tjänster, Dagligvaror, Hälsa, Finans och fastighet, Informationsteknik och Telekomoperatörer.²⁶

I det första skedet av vår studie hade vi tänkt göra ett urval från samtliga bolag noterade på Stockholmsbörsen som tillämpar IAS/IFRS och slumpmässigt välja ut ett antal företag från respektive sektor. Vi kom dock fram till att det kunde bli svårt att uttala oss om vilka förändringar IFRS 7 skulle medföra för de upplysningar om finansiell risk och riskhantering som respektive sektor lämnar när endast ett fåtal företag skulle representera respektive sektor. Det skulle finnas risk för snedvridning av vilka förändringar IFRS 7 skulle innebära för respektive sektor. Vi beslöt oss därför för att fokusera på vilka upplysningar en sektor och en branschgrupp lämnar om finansiell risk och riskhantering.

Den sektor som valdes var "Hälsa" och den branschgrupp som valdes var "Kapitalvaror" inom sektorn "Industri". Branschgruppen kapitalvaror inom industrisektorn valdes ut eftersom företagen kategoriserade i denna branschgrupp i stor utsträckning verkar på internationella marknader. Flertalet företag har dotterbolag i andra länder, vilket innebär att en stor del av koncernens försäljning och/eller produktion sker utomlands. Detta medför att företagen bland annat är utsatta för de finansiella riskerna valutarisk samt ränterisk på grund av att marknadsräntan i de olika länderna varierar. Flertalet företag använder derivatinstrument för att hantera dessa risker. Hälsosektorn valdes ut eftersom även flertalet hälsobolag är verksamma utanför Sveriges gränser och precis som industriföretagen är utsatta för valutarisker och ränterisker som ger upphov till variationer i resultat, kassaflöde och eget kapital. Andra finansiella risker som företagen är utsatta för är exempelvis kreditrisk och likviditetsrisk, men dessa risker är även företag som endast är verksamma inom Sveriges gränser utsatta för.²⁷

Företagen inom branschgruppen kapitalvaror i industrisektorn samt företagen inom hälsosektorn berörs alltså i stor utsträckning av de förändringar avseende upplysningar om finansiella risker och riskhantering som IFRS 7 kommer att medföra. Det är därför av intresse att studera dessa företags upplysningar för att kunna uttala oss om IFRS 7 kommer att innebära att användare av företagens finansiella rapporter får en bättre bild av företagens finansiella risk och riskhantering. När företagens årsredovisningar studerades upptäckte vi dock att många bioteknikföretag i hälsosektorn ännu inte har så stor verksamhet utomlands utan befinner sig i utvecklingsstadier. De tror dock att verksamheten kommer att bli mer

²⁴ Lekvall, Per, Wahlbin, Clas. *Information för marknadsförinsbeslut*. Göteborg: IHM Publishing, 2001.

²⁵ Morgan Stanley Capital International och Standard & Poor's

²⁶ www.se.omxgroup.com

²⁷ Företag endast verksamma i Sverige är givetvis också utsatta för ränterisker, men i mindre utsträckning.

internationell när projekten kommer längre i utvecklingsfaserna. Vi tyckte ändå att det var intressant att ha med dessa företag för att se om de på något vis skiljde ut sig vad gäller lämnade upplysningar.

Istället för att studera hela populationen kan delar av populationen studeras. Det innebär att enheter som tillhör en viss grupp studeras. Gruppen utgör en delpopulation av den stora populationen.²⁸ Eftersom vi har utgått från Stockholmsbörsens branschindelning och valt ut två sektorer ur populationen innebär det att vi kommer att studera två delpopulationer. Om populationen är liten kan man med fördel undersöka samtliga enheter.²⁹

Vi beslöt oss för att studera samtliga bolag i hälsosektorn och samtliga bolag i branschgruppen kapitalvaror i industrisektorn. Stockholmsbörsens branschindelning gav oss 42 företag i branschgruppen kapitalvaror i industrisektorn och 31 företag i sektorn "Hälsa". Totalt hade vi alltså som avsikt att studera upplysningar i 73 företags årsredovisningar. Ett antal företag föll dock bort av olika anledningar. Inom branschgruppen kapitalvaror i industrisektorn föll 4 företag bort. Ett företag tillämpade inte IFRS, det andra hade inga noter på svenska, det tredje hade på grund av brutet räkenskapsår inte tillämpat IFRS för årsredovisningen 2004/2005 och det fjärde hade av någon anledning ännu inte publicerat sin årsredovisning för år 2005. Inom hälsosektorn föll 7 företag bort. Flertalet av dessa företag hade brutet räkenskapsår och hade således inte tillämpat IFRS för årsredovisningen 2004/2005. Efter bortfallen återstod totalt 62 företag. Samtliga företag vars årsredovisningar vi granskat återfinns i bilaga 1 och 2. I bilagorna framgår även vilken sektor, branschgrupp och bransch företaget tillhör.

2.3 Informationsinsamling

Det finns olika typer av information; primär- och sekundär. Primärdata är data som författarna själva samlat in för det speciella undersökningsområdet medan sekundärdata är tidigare redan insamlad data vars ändamål var till för andra undersökningar. Ofta kan man komma mycket långt med att enbart använda sekundärdata. Det är däremot mycket ovanligt att i en undersökning enbart använda primärdata.³⁰ I denna undersökning har vi endast använt sekundärdata. Anledningen är att primärdata har varit svårtillgänglig samt att vi anser att sekundärdata lämpar sig bättre till denna undersökning. Kritik av vald undersökningsmetod kommer att framföras i avsnitt 2.5.

2.3.1 Informationsinsamling till empirikapitlet

Informationen till del 1 i empirikapitlet där delfrågan, "Vilka upplysningskrav avseende finansiell risk och riskhantering finns i IFRS 7 som inte funnits i IAS 32", undersöks har inhämtats från IAS/IFRS – standarderna IAS 32 och IFRS 7. Standarderna har laddats ner från "IFRS på EU:s hemsida"³¹ för att få de senaste versionerna.

Till del 2 i empirikapitlet där delfrågan, "Vilka upplysningar kommer företag, i och med att de börjar tillämpa IFRS 7, lämna i årsredovisningarna som de idag inte lämnar upplysning om", undersöks har årsredovisningar från de företag som ingår i undersökningen studerats.

²⁸ Lekvall & Wahlbin, *Information för marknadsförinsbeslut*.

²⁹ Holme & Solvang, *Forskningsmetodik*.

³⁰ Lekvall & Wahlbin, *Information för marknadsförinsbeslut*.

³¹ http://europa.eu.int/comm/internal_market/accounting/index_en.htm

Årsredovisningarna har laddats ner i elektroniskt format från respektive företags hemsida. Adresserna till företagens hemsidor fanns länkade på Stockholmsbörsens hemsida.³²

2.3.2 Informationsinsamling till referensramen och den teoretiska referensramen

Referensram

Informationen till avsnittet om jämförbarhet kommer främst från kurslitteratur från tidigare kurser i redovisning. Till avsnittet om transparens har information inhämtats från kurslitteratur, vetenskapliga artiklar samt information från ett revisionsbolag. De vetenskapliga artiklarna kommer från databasen "Business Source Premier". Vi använde sökord som "transparency, financial reports" och "disclosures, financial instruments". Informationen från revisionsbolaget fick vi från deras hemsida. Till avsnittet om kostnad och nytta med redovisning har information inhämtats från IASB:s föreställningsram samt litteratur vi haft som kurslitteratur på tidigare kurser i redovisning.

Information om finansiell risk och riskhantering har vi funnit genom att använda bibliotekets sökverktyg Gunda och Libris. Vi sökte exempelvis på "finansiell risk", "riskhantering" och "derivat". Eftersom vi trunkerade sökorden fick vi även träffar på engelsk litteratur. Information om vad finansiella instrument är finns tillgänglig i IAS 32.

Teoretisk referensram

Sekundärlitteratur används bland annat för att förstå och analysera det som ska undersökas.³³ I den teoretiska referensramen beskrivs informationsasymmetri och "agentteorin" samt "the market for lemons" som båda är teorier om informationsasymmetri. Att det kunde vara lämpligt att använda teorier om informationsasymmetri i vår undersökning beslutade vi oss för på ett tidigt stadium. Detta berodde på att vi hade läst vetenskapliga artiklar där det betonades att upplysningar som lämnas i årsredovisningar kan minska informationsasymmetrin.³⁴ Förutom avsnittet om informationsasymmetri finns i den teoretiska referensramen även ett avsnitt om teorier om upplysningar. När information samlades in till den teoretiska referensramen utgick vi från två vetenskapliga rapporter om upplysningar skrivna av Gunnar Rimmel.³⁵ Vi tittade vilka artiklar Rimmel själv använt och valde ut ett antal artiklar som vi ansåg skulle vara relevanta för vår undersökning. Därefter sökte vi efter artiklarna i databasen "Business Source Premier".

2.4 Bearbetning och analys av det empiriska materialet

I empirikapitlet del 1 analyseras IFRS 7 respektive IAS 32. Syftet är att se vilken information som företag i och med införandet av IFRS 7 måste lämna upplysning om som inte varit upplysningskrav i IAS 32. I det inledande kapitlet förklarade vi att vi med bättre bild menar att användare får information som de tidigare inte haft tillgång till. De nya upplysningskraven i IFRS 7 borde alltså innebära att användare får en bättre bild. Eftersom vissa företag redan

³² www.se.omxgroup.com

³³ Rieckecker, Lotte & Jörgensen, Peter Stray. *Att skriva en bra uppsats*. Lund: Samfundslitteratur, 2002.

³⁴ Exempel på en vetenskapliga artikel är: "A Content Analysis of Risk Management Disclosures in Canadian Annual Reports" av Lajili, Kaouther, Zéghal, Daniel. *Canadian Journal of Administrative Sciences*. Jun 2005, Vol.22 Issue 2, p.125-142.

³⁵ Rimmel, Gunnar. *Perceptions of Human Disclosures: Evidence from Annual Report Users of Two Corporations*. Financial Reporting, Regulation and Governance. 2004. Vol. 3, No 1, pp 65-94.
Rimmel, Gunnar. *Human Resource Disclosures*. Göteborg: Dissertation Göteborgs Universitet, 2003.

idag lämnar vissa upplysningar som inte varit krav enligt IAS 32, men som är upplysningskrav enligt IFRS 7 är dock frågan på vilket sätt användarnas bild kommer att förbättras. Vilka upplysningar kommer företag, i och med att de börjar tillämpa IFRS 7, lämna i årsredovisningarna som de idag inte lämnar upplysning om? Detta undersöks i empirikapitlet del 2. Nedan förklaras hur vi har gått tillväga då standarder respektive årsredovisningar har analyserats.

2.4.1 Tillvägagångssätt vid analys av IFRS 7 och IAS 32

Undersökningens första delfråga; *Vilka upplysningskrav avseende finansiell risk och riskhantering finns i IFRS 7 som inte funnits i IAS 32* besvaras genom att IFRS 7 och IAS 32 har analyserats. När standarderna har analyserats har vi undersökt vilka delar av standarderna som behandlar finansiell risk och riskhantering. Därefter har avsnitten i respektive standard jämförts med varandra för att urskilja vilka upplysningar som finns i IFRS 7 som inte finns i IAS 32.

2.4.2 Tillvägagångssätt vid analys av upplysningar i årsredovisningar

Undersökningens andra delfråga; *Vilka upplysningar kommer företag, i och med att de börjar tillämpa IFRS 7, lämna i årsredovisningarna som de idag inte lämnar upplysning om*, besvaras genom att upplysningar i företags årsredovisningar undersökts.

För att årsredovisningarna ska undersökas på samma sätt har vi utarbetat fyra tabeller som vi använt då årsredovisningarna har analyserats. När Tabell 1 och 2 utformades använde vi IFRS 7 som mall och tittade på vilka övergripande upplysningar som IFRS 7 kräver om finansiell risk för att på så vis kunna urskilja vilka upplysningar som företag, då de börjar tillämpa IFRS 7, kommer att lämna som de idag inte gör. Med hjälp av de två första tabellerna undersöker vi alltså upplysningar som företag lämnar om finansiell risk. Eftersom vi även är intresserade av upplysningar om hur företag hanterar de finansiella riskerna använder vi Tabell 3 samt Tabell 4 för att undersöka hur utförliga upplysningar företag lämnar om sin riskhantering.

Tabell 1 och 2 utformades alltså utifrån de övergripande upplysningar som IFRS 7 kräver. Vissa av dessa upplysningar om finansiell risk är till viss del redan idag upplysningskrav enligt i IAS 32. Det innebär att resultaten från tabellerna i viss utsträckning även ger oss information om företagen idag följer IAS 32. I empirikapitlet del 2 ges, innan resultaten från respektive tabell presenteras, en kortfattad beskrivning av vilka av de studerade upplysningarna som är upplysningskrav enligt IAS 32 respektive IFRS 7. Syftet är att läsaren lätt ska kunna se i vilken utsträckning kraven enligt IAS 32 efterlevs av de studerade företagen och vad IFRS 7 kommer att bidra med för information.

Nedan visas hur Tabell 1-4 är utformade. För att illustrera hur tabellerna fylls i har vi nedan tagit SAAB som exempel för att visa i vilken utsträckning SAAB lämnar upplysningar som IFRS 7 kräver. Tabell 1 återfinns i bilaga 3-4, Tabell 2 i bilaga 5-6, Tabell 3 i bilaga 7-8 och Tabell 4 i bilaga 9-10.

Tabellernas användbarhet i praktiken

Efter att ha analyserat samtliga årsredovisningar kan vi konstatera att det inte alltid varit självklart var i årsredovisningen som information om finansiell risk och riskhantering återfinns. De flesta företag lämnar upplysningar i not. Många företag lämnar upplysningar i not och i förvaltningsberättelsen medan andra endast lämnar upplysning i förvaltningsberättelsen. Vissa företag har särskilda avsnitt i årsredovisningen som behandlar företagets utsatthet för risk och beskriver här både operativ risk och finansiell risk samt

riskhantering. Dessa avsnitt har inte alltid utgjort en del av de finansiella rapporterna och i vissa fall har vi i dessa avsnitt funnit information om finansiell risk och riskhantering som inte funnits i någon annan del av årsredovisningen. Vi har då årsredovisningarna studerats därför noggrant letat i hela årsredovisningen och inte endast i den finansiella delen.

Förutom svårigheten att hitta var i årsredovisningen som företagen upplyser om finansiell risk och riskhantering har informationen vi funnit fått anpassas efter våra tabeller eftersom rubrikerna i tabellerna inte alltid stämt överens med de rubriker som företagen använder. Även om rubrikerna i tabellerna inte överensstämmer med de rubriker som företagen använder betyder det inte att företagen inte lämnar upplysning om de risker tabellerna visar. För att se om företagen upplyser om de risker som finns i tabellerna har vi läst igenom samtliga avsnitt som behandlar finansiell risk och riskhantering. Då företagen upplyser om en risk som finns i tabellerna fast kallar risken för något annat så lämnar företaget upplysning om risken och vi kryssar därför i att företaget lämnar upplysning. Nedan lämnas vid varje tabell information om på vilket sätt informationen som företagen lämnat har anpassats till tabellerna.

Tabell 1

Med hjälp av Tabell 1 analyseras om företag upplyser om de risker som företag enligt IFRS 7 ska lämna upplysningar om. IFRS 7 kräver upplysningar om; kreditrisk, likviditetsrisk och marknadsrisk. Marknadsrisk utgörs av ränterisk, valutarisk och andra prisrisker. I tabellen har vi valt att inte ta med andra prisrisker då dessa upplysningar kan vara svåra att undersöka på ett konsekvent sätt eftersom olika företag kan ha olika typer av andra prisrisker. Kreditrisk, likviditetsrisk, ränterisk och valutarisk är dock finansiella risker som de flesta börsnoterade företag som ska följa IFRS är utsatta för. När företaget upplyser om en risk får företaget ett kryss.

Tabell 1 Upplysningar om finansiella risker

					Marknadsrisk	
Branschgrupp	Bransch	Företag	Kreditrisk	Likviditetsrisk	Ränterisk	Valutarisk
Capital Goods	Aero & Defense	SAAB	x	x	x	x

Källa: Egen bearbetning

Vissa företag vars årsredovisningar vi studerat har ingen rubrik för *kreditrisk*, men istället rubriker som exempelvis ”motpartsrisk” eller ”kundförluster”. Kreditrisk är risken att en motpart i en transaktion med ett finansiellt instrument inte kan fullgöra sin förpliktelse, alltså en motpartsrisk, och risken för kundförluster är en form av kreditrisk. Därför har företag som lämnat motpartsrisk eller kundförlust som rubrik fått ett kryss under kreditrisk. I ett fall har ett företag beskrivit risken för kundförluster under rubriken ”affärsmässiga risker” och fått ett kryss för att ha upplyst om kreditrisk.

Andra företag har med en rubrik för kreditrisk, men beskriver istället för motpartsrisker andra typer av risker. Tyvärr blir det för oss svårt att bedöma om företaget borde ha kategoriserat dessa risker som en annan typ av risk. Eftersom syftet med denna studie inte heller är att undersöka kvaliteten i upplysningarna utgår vi ifrån att om ett företag har med rubriken kreditrisk i upplysningarna så ges upplysning om kreditrisk. Detta innebär en viss snedvridning i vår undersökning. Vi utgår dock ifrån att de flesta företag har kategoriserat de finansiella riskerna under rätt rubrik och att resultatet av vår undersökning därmed är rättvisande.

Flera företag vars årsredovisningar vi har studerat har med ”refinansieringsrisk”, ”finansieringsrisk”, ”framtida kapitalbehov” eller ”finanspolicy” som rubrik i avsnitten om finansiell risk och riskhantering. Med detta menar företagen risken att inte kunna uppfylla betalningsförpliktelser som en följd av otillräcklig likviditet eller svårigheter att få externa lån. Dessa företag likställer alltså refinansieringsrisk, finansieringsrisk, framtida kapitalbehov och finanspolicy med *likviditetsrisk*. Då ett företag lämnar upplysning om dessa risker får företaget således ett kryss under likviditetsrisk.

Samtliga företag utom två lämnar upplysning om *valutarisk*. Ett av de två företagen som inte lämnar upplysning om valutarisk är enbart verksamt i Sverige och ingen handel sker med utlandet. För det andra företaget utgörs en stor del av företagets intäkter av utländsk valuta och detta företag borde vara utsatt för valutarisk som det borde lämnas upplysning om. När vi har sammanställt upplysningarna som företagen har lämnat har vi exkluderat det företag som inte har någon handel med utlandet, men inkluderat det företag som har intäkter i utländsk valuta.

Tabell 2

Enligt IFRS 7 ska företag lämna både kvalitativa och kvantitativa upplysningar om risker företaget är utsatt för. Efter att ha gått igenom årsredovisningarna en första gång kunde vi se att de flesta företagen i ord lämnar upplysningar om de risker IFRS 7 kräver upplysning om. Eftersom IFRS 7 även kräver kvantitativa upplysningar undrar vi i vilken utsträckning företag i dagsläget lämnar kvantitativa upplysningar om sina finansiella risker. För att undersöka detta använder vi Tabell 2 som mall. Flertalet företag vars årsredovisningar vi undersökt rapporterar någon form av kvantitativ data. Eftersom IFRS 7 kräver att företag lämnar upplysning om det maximala belopp som utgör företagets kreditrisk, en löptidsanalys för finansiella skulder och känslighetsanalyser för varje typ av marknadsrisk finner vi dock det mer intressant att se på i vilken utsträckning företagen lämnar denna typ av kvantitativ information än att endast undersöka huruvida det lämnas någon kvantitativ information överhuvudtaget om likviditets- respektive marknadsrisk. När företaget lämnar erforderlig information får företaget ett kryss.

Tabell 2 Upplisningar om; maximal kreditriskexponering, löptidsanalys och känslighetsanalys

			Kreditrisk	Likviditetsrisk	Marknadsrisk	
			Belopp max. kreditriskexponering ³⁶	Löptidsanalys för finansiella skulder ³⁷	Känslighetsanalys	
Branschgrup p	Bransch	Företag			Ränterisk	Valutarisk
Capital Goods	Aero & Defense	SAAB	x			

Källa: Egen bearbetning

I *belopp för maximal kreditriskexponering* ska företag lämna uppgift om den maximala kreditrisken som företaget är exponerat för på balansdagen. Då vi studerat årsredovisningarna har vi upptäckt att vissa företag inte lämnar några kvantitativa uppgifter alls, medan andra företag endast redovisar beloppet för en typ av kreditrisk. Eftersom det kan vara svårt för oss att bedöma vilka kreditrisker företagen har, då de inte alltid är så utförliga i sina beskrivningar, så utgår vi ifrån att om företaget har lämnat någon kvantitativ uppgift avseende

³⁶ Belopp som bäst motsvarar maximal kreditriskexponering.

³⁷ Löptidsanalys för finansiella skulder som visar återstående kontraktstid till förfall.

kreditriskexponering så uppfylls kravet för att företaget ska ha anses lämnat uppgift om maximal kreditriskexponering och företaget får ett kryss. Detta gäller även i de fall då företaget i avsnittet om finansiella risker och riskhantering i årsredovisningen hänvisar till ett annat ställe i årsredovisningen där maximal kreditriskexponering återfinns.

IFRS 7 kräver att företag ska lämna *löptidsanalys avseende finansiella skulder* som visar återstående kontraktstid till förfall (p. 39 a). I VT³⁸ B11 står att ett företag ska använda lämpliga tidsintervaller när återstående kontraktstid till förfall ska fastställas. Därefter följer exempel på tidsintervaller. De företag som vi undersökt har fått ett kryss under löptidsanalys för finansiella skulder om de lämnat upplysning om någon typ av löptidsanalys för finansiella skulder. Precis som i fallet ovan med maximal kreditriskexponering så anses företaget ha lämnat upplysning om löptidsanalys för finansiella skulder då företaget i avsnittet om finansiella risker och riskhantering i årsredovisningen hänvisar till ett annat ställe i årsredovisningen där löptidsanalys avseende finansiella skulder återfinns.

Enligt IFRS 7 p. 40 ska ett företag lämna en *känslighetsanalys för varje typ av marknadsrisk* som företaget är exponerad för på balansdagen. Känslighetsanalysen ska visa hur resultatet och det egna kapitalet påverkas vid rimliga förändringar i riskvariabeln och även ange metoder och antaganden som känslighetsanalysen bygger på. Vi har varit generösa då vi kryssat i om företaget har gjort en känslighetsanalys eller inte. Om företaget på något sätt visat en kvantitativ uppgift om hur en förändring i räntenivåer eller valutakurser påverkar företaget och vilka antaganden som ligger bakom har företaget fått ett kryss.

Tabell 3

Som nämndes i undersökningens inledande kapitel använder företag vanligtvis derivat för att hantera sina finansiella risker. Vi är intresserade av att ta reda på hur detaljerade upplysningar företag lämnar om sin finansiella riskhantering. Beskrivs endast vilka derivat som används i riskhanteringen eller lämnas även kvantitativa uppgifter om derivaten? För att undersöka hur företag lämnar upplysningar om riskhantering kommer Tabell 3 att användas.

Ur Tabell 3 kan man till skillnad från Tabell 1 och 2 inte urskilja vilka upplysningar som företag i och med införandet av IFRS 7 kommer att lämna som de idag inte gör. Tabell 3 visar endast hur utförliga upplysningar företag idag lämnar om finansiell riskhantering. Varför vi valt att endast studera IAS 32 och IFRS 7 för att ta reda på om det finns skillnader i upplysningskraven avseende riskhantering är för att vi haft svårigheter att se en tydlig struktur över hur företag enligt IFRS 7 ska upplysa om riskhantering. Vi tycker ändå att det är intressant att se på hur företag idag rapporterar om sin finansiella riskhantering för att efter att ha analyserat upplysningskraven i IAS 32 och IFRS 7 kunna uttala oss om huruvida användare i och med införandet av IFRS 7 kommer att få en bättre bild av företagens riskhantering.

Tabell 3 *Lämnas endast kvalitativ information eller även kvantitativ information om riskhantering?*

			Lämnar endast kvalitativ info.	Lämnar både kvalitativ & kvantitativ info.
Branschgrupp	Bransch	Företag		
Capital Goods	Aero & Defense	SAAB		x

³⁸ Vägledning vid tillämpning.

Källa: Egen bearbetning

Om företagen i ord lämnar upplysning om någon form av finansiell riskhantering, oavsett om det är hur företaget gör för att minimera kundförluster eller om de anger vilka derivat som används för att minimera valutarisk eller ränterisk, så anses företaget lämna kvalitativ information. I de fall företagen använder derivat för att hantera risker och företagen lämnar kvantitativ uppgift om derivaten så anses företagen ha lämnat kvantitativ information endast om företagen har definierat vilken typ av derivat den kvantitativa uppgiften avser. Företaget ska även ha lämnat en kvantitativ uppgift för samtliga derivat som företaget anger att man använder för att hantera riskerna. Informationen om derivaten ska dessutom finnas i avsnittet om finansiell risk och riskhantering eller så ska det finnas hänvisning till annat avsnitt i årsredovisningen.

När samtliga årsredovisningar studerats framgick det av resultaten från Tabell 3 att de flesta företagen enligt vår kategorisering enbart lämnar kvalitativ information om sin riskhantering. Eftersom vi med kvalitativ information avsåg alla typer av riskhantering blev vi intresserade av att ta reda på om de företag som endast lämnar kvalitativ information överhuvudtaget använder derivat i sin riskhantering. Om så var fallet ville vi ta reda på om företagen i något annat avsnitt än i avsnittet ”finansiell risk och riskhantering” lämnade kvantitativ uppgift om derivaten. Därför utformades ytterligare en tabell, vars utformning presenteras nedan. De fullständiga tabellerna återfinns i bilaga 9-10.

Tabell 4 Information om derivat hos företag som endast lämnar kvalitativa upplysningar

Företag	Lämnar endast kvalitativ info.	Använder derivat för riskhantering	Redovisar kvantitativ uppg. Om derivat på annat ställe
SAAB			
ASSA ABLOY			
Fagerhult	x	x	

Källa: Egen bearbetning

Flera företag har angivit att de i vissa fall säkrar eller överväger att säkra prognostiserade flöden. Om de uttryckligen anger att säkring inte finns på balansdagen anses företaget inte använda derivat för riskhantering. För att de företag som lämnar kvantitativ uppgift om derivaten i årsredovisningen ska ha anses lämnat kvantitativ uppgift ska det finnas kvantitativa uppgifter för samtliga derivat som företaget anger att man använder.

2.5 Kritik av undersökningsmetod

Det går inte att säga att kvalitativa undersökningsmetoder skulle vara bättre än kvantitativa eller tvärtom eftersom det finns för- och nackdelar med båda metoderna.³⁹ Till undersökningens första delfråga, där standarderna IFRS 7 och IAS 32 analyserats, använder vi den kvalitativa metoden analys av källor. Ett problem som kan uppstå då metoden analys av källor används är att bedöma källornas tillförlitlighet.⁴⁰ Eftersom vi studerat själva standarderna och inte någon annans tolkning av standarderna uppstår inte detta problem.

När vi undersökt vilka upplysningskrav som finns i IFRS 7 som inte funnits i IAS 32 har vi endast använt sekundärdata, det vill säga standarderna. Det skulle ha varit intressant att

³⁹ Jacobsen, Vad, hur och varför.

⁴⁰ Ibid.

intervjua personer som varit med och arbetat fram IFRS 7 för att förstå bakomliggande orsaker till varför de nya upplysningskraven finns i IFRS 7. Eftersom det dock varit mer eller mindre omöjligt att intervjua dessa personer har vi inte kunnat få tillgång till någon primärdata avseende standarderna. Eftersom vi jämför upplysningskrav i IAS 32 med kraven i IFRS 7 anser vi dock att den sekundärdata som standarderna utgör är fullt tillräcklig för att besvara delfrågan.

Till undersökningens andra delfråga, där upplysningar i årsredovisningar analyseras, använder vi en typ av kvantitativ metod. Tabeller har utformats för att kunna kartlägga vilken information användare i och med införandet av IFRS 7 kommer att få tillgång till som de tidigare inte haft. Genom att använda tabeller har vi försökt eftersträva objektivitet i undersökningen. Fullständig objektivitet är dock mer eller mindre omöjlig eftersom man i forskningsprocessen ställs inför många valsituationer.⁴¹ Vi har själva bestämt tabellernas utformning, vilket innebär att våra resultat baseras på de upplysningar vi valt ska ingå i tabellerna. Detta kan ha resulterat i att viss information som användare får tillgång till i och med införandet av IFRS 7 inte synliggjorts med hjälp av tabellerna. Vi är medvetna om att tabellerna långtifrån belyser samtliga nya upplysningskrav avseende finansiell risk och riskhantering. Det är heller inte deras syfte. Syftet är att se vilka övergripande förändringar som IFRS 7 kommer att innebära för upplysningar om finansiell risk och riskhantering i företagens årsredovisningar.

Precis som till undersökningens första delfråga har vi till undersökningens andra delfråga endast använt sekundärdata. Det skulle ha varit möjligt att samla in primärdata avseende information som företag lämnar om finansiell risk och riskhantering genom att intervjua företag eller revisorer. Vi skulle då ha kunnat fråga varför vissa upplysningar tagits med och om det finns mycket man har upplysningar om som inte finns med i årsredovisningen och i så fall varför. Med den begränsade tid som vi har till vårt förfogande har vi dock valt att enbart undersöka årsredovisningar. Vi anser dessutom att studier av upplysningar i årsredovisningar är tillräckligt för att kunna besvara undersökningens andra delfråga.

2.6 Undersökningens kvalitet

När man vill ta reda på en undersöknings kvalitet är reliabilitet och validitet centrala begrepp. Reliabilitet är ett mått på hur pålitlig undersökningen är medan validitet är ett mått på hur giltigt undersökningen är, det vill säga hur väl man mäter det man har för avsikt att mäta.⁴²

2.6.1 Reliabilitet

Reliabilitet är alltså ett mått på undersökningens tillförlitlighet. Om en undersökning görs om på exakt samma sätt och resultatet vid den upprepade undersökningen blir samma som resultatet vid den första undersökningen har undersökningen en hög reliabilitet.⁴³ Vi anser att om några andra skulle göra om denna undersökning med samma förutsättningar som vi använt skulle samma resultat erhållas. Det beror på att vi använder oss av sekundärdata i form av IAS/IFRS standarder och årsredovisningar och den information och de upplysningar som finns i standarder respektive årsredovisningar finns där oavsett vem som studerar dem. Eftersom vi är två personer som genomför denna undersökning har varje årsredovisning

⁴¹ Holme & Solvang, *Forskningsmetodik*.

⁴² Svensson, Per-Gunnar & Starrin, Bengt. *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur. 1996.

⁴³ Ibid.

kunnat studeras två gånger för att kontrollera att den ena personen inte har missat någon upplysning. På så vis ökar undersökningens reliabilitet.

2.6.2 Validitet

Validitet innebär att empirin ska vara giltig. Hur hög validiteten är beror på om det som undersöks är det som man redogjort för i frågeställningen att man ska undersöka.⁴⁴ För att kunna besvara undersökningsfrågan ansåg vi att det är lämpligt att i ett första skede studera IAS 32 och IFRS 7 för att urskilja skillnader mellan de båda standarderna vad gäller finansiell risk och riskhantering. När denna undersökning gjorts hade vi bildat oss en uppfattning om vad IFRS 7 skulle kunna tillföra för information till användarna. För att se på i vilken utsträckning informationen är ny för användarna och därigenom kunna besvara undersökningsfrågan undersöks vilka upplysningar som företag lämnar om finansiell risk och riskhantering i sina årsredovisningar. Årsredovisningar är lämpliga att studera eftersom det är denna information som användare har tillgång till. Vi anser att de upplysningar som vi har valt att undersöka ger oss ett bra underlag för att besvara vår frågeställning. Nedan förs en diskussion om att validiteten kan ha blivit lägre på grund av att vi har valt ett mer reliabelt tillvägagångssätt.

2.6.3 Avvägning mellan reliabilitet och validitet

Även om en undersökning har hög reliabilitet behöver inte validiteten vara hög. Informationen som undersökningen baseras på kan vara mycket pålitlig och undersökningen kan vara utförd på ett pålitligt sätt, alltså ha en hög reliabilitet, men validiteten kan vara låg på grund av att man mäter något som befinner sig utanför ramen för det som ska undersökas. I vissa lägen kan författarna behöva välja ett mer reliabelt tillvägagångssätt på bekostnad av validiteten och tvärtom.⁴⁵

När uppsatsens andra delfråga skulle undersökas valde vi att utforma tabeller för att se vilka upplysningar som företag kommer att lämna i och med införandet av IFRS 7 som de i dagsläget inte gör. Då tabellerna utformades fick vi ta ställning till vilka upplysningar som vi med hjälp av tabellerna skulle undersöka. Vid undersökningen av uppsatsens första delfråga analyserades vilka upplysningskrav avseende finansiell risk och riskhantering som finns i IFRS 7 som inte funnits i IAS 32. Samtliga upplysningar som vi kom fram till är helt nya i IFRS 7 skulle ha kunnat ingå i tabellerna. Vi ansåg dock att det fanns risk för att det skulle bli för tidskrävande att på detaljnivå analysera upplysningar i årsredovisningarna, eftersom vi försöker kartlägga information från många företag. Istället för att ta med samtliga nya upplysningar använde vi de övergripande upplysningar som IFRS 7 kräver då tabellerna utformades.

Eftersom vi egentligen vill undersöka vilka upplysningar som företag kommer att lämna då IFRS 7 börjar tillämpas som de idag inte gör mot bakgrund av samtliga nya upplysningskrav och vi med tabellernas hjälp endast undersöker de stora, övergripande upplysningskraven så mäter vi inte fullt ut det vi avser att mäta. Vi har valt att i tabellerna endast ta med de stora upplysningskraven för att på så vis öka undersökningens pålitlighet. Det är enklare att vid analys av årsredovisningarna se huruvida företagen i dagsläget lämnar dessa upplysningar än om vi skulle ner på detaljnivå. Detta val innebär att reliabiliteten ökar på bekostnad av validiteten.

⁴⁴ Holme & Solvang, *Forskningsmetodik*.

⁴⁵ Ibid.

3. REFERENSRAM

Kapitlet inleds med en beskrivning av begreppen; transparens, jämförbarhet, kostnad och nytta. Dessa begrepp används då de empiriska resultaten analyseras. Därefter förklaras vad ett finansiellt instrument är, vilka finansiella risker företag kan vara utsatta för och vad företag kan göra för att hantera dessa risker.

3.1 Transparens i redovisningen

Vi anser att det är relevant att kort beröra transparens som det idag talas så mycket om i redovisningssammanhang eftersom en diskussion om IFRS 7:s bidrag till ökad transparens förs i analyskapitlet.

I början av 2000-talet skakades världen av ett flertal redovisningsskandaler.⁴⁶ Detta blev startskottet till att IASB och FASB i oktober 2002 inledde ett samarbetsprojekt som kallas "Convergence of Global Accounting Standards". Konvergensprojektet syftar till att öka de finansiella rapporternas transparens.⁴⁷

När ordet transparens används i redovisningen syftar det till att se hur väl de finansiella rapporterna ger användarna en förståelse för vad som sker i företaget. Transparens har exempelvis studerats genom att se på mängden upplysningar som företag lämnar och hur väl en transaktion beskrivs av ett redovisningsmått. Även vilka upplysningar som analytiker behöver för att kunna dra slutsatser om företag har studerats.⁴⁸

En undersökning som Ernst & Young genomfört visar att investerare vill ha transparens i redovisningen. Med transparens menar investerarna att de vill ha relevant information och att företag ska ha en mer öppen kommunikation med investerarna.⁴⁹

3.2 Jämförbarhet i redovisningen

Jämförbarhet är ett viktigt kvalitetskrav i redovisningen och ett viktigt motiv till varför IFRS blev obligatoriskt för börsbolagen i EU:s medlemsländer.⁵⁰ Eftersom en diskussion om hur IFRS 7 bidrar till ökad jämförbarhet förs i analyskapitlet är det lämpligt att läsaren ges information om denna kvalitativa egenskap.

För att redovisningen ska vara användbar, alltså kunna användas som beslutsunderlag, utarbetade IASC⁵¹ ett antal kvalitetskrav. Ett av dessa kvalitetskrav är kravet på jämförbarhet.⁵² Om inte redovisningen till viss del skulle vara standardiserad så skulle informationens användbarhet minska. Ett visst mått av standardisering är nödvändigt för att

⁴⁶ Exempelvis Enron och WorldCom.

⁴⁷ Rimmel, Gunnar. *Internationell redovisning*. Göteborg: 2006.

⁴⁸ Mensan, M; Nguyen, H & Prattipati, S. *Transparency in Financial Statements: A conceptual Framework from a Users Perspective*. Journal of American Academy of Business, Cambridge. Mar2006, Vol.9 Issue1, p47-51.

⁴⁹ Ernst & Young. *Investors on Risk. The need for transparency*. First report: Risk Research Surveys, London: 8 Nov.2005.

⁵⁰ <http://www.europarl.eu.int/meetdocs/committees/juri/20020225/449285sv.pdf>.

⁵¹ Föregångaren till IASB.

⁵² De övriga kvalitetskraven är relevans och tillförlitlighet.

informationen ska vara jämförbar över tiden för ett företag och jämförbar mellan olika företag.⁵³

Kravet på jämförbarhet innebär att liknande transaktioner och andra händelser ska redovisas på samma sätt.⁵⁴ Eftersom inget företag är det andra likt måste dock hänsyn tas till specifika situationer och bedömningar måste således tillåtas. Problem som kan uppstå när företag själva gör bedömningar är att det kan finnas incitament att inte agera neutralt för att exempelvis höja resultatet.⁵⁵

3.3 Finansiella instrument

Finansiella risker uppstår på grund av finansiella instrument. Då vi har studerat upplysningar om finansiella risker och riskhantering tycker vi att det är lämpligt att läsarna av denna undersökning får information om vad finansiella instrument är, vilka typer av finansiell risk företag är utsatta för och hur företag kan gå tillväga för att hantera dessa risker.

Definitionerna på finansiella instrument finns i IAS 32 p.11 och de förkortade definitioner som återfinns nedan är hämtade från bokutkastet "Redovisning av finansiella instrument".⁵⁶

"Ett finansiellt instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag eller en finansiell skuld eller ett egetkapitalinstrument i ett annat företag."

Finansiell tillgång: Varje tillgång i form av

- a) Kontanter
- b) Eget kapitalinstrument i ett annat företag
- c) Avtalsenlig rätt att erhålla kontanter eller annan finansiell tillgång från ett annat företag
- d) Avtalsenlig rätt att byta en finansiell tillgång eller en finansiell skuld med annat företag under villkor som kan vara förmånliga för företaget

Finansiell skuld: Varje form av avtalsenlig förpliktelse att

- a) Erlägga kontanter eller annan finansiell tillgång till ett annat företag
- b) Byta en finansiell tillgång eller finansiell skuld med annat företag under villkor som kan vara oförmånliga för företaget

Egetkapitalinstrument: Varje form av avtal som innebär en residual rätt i ett företags tillgångar efter avdrag för alla dess skulder.

Finansiella instrument indelas i primära respektive sekundära finansiella instrument. Primära finansiella instrument motsvarar för finansiella tillgångar a-c ovan alltså: kontanter och egetkapitalinstrument i annat företag vilket vanligtvis är aktier. Även rätt att erhålla kontanter eller annan finansiell tillgång från ett annat företag är ett primärt finansiellt instrument. För finansiella skulder motsvarar primära finansiella instrument a ovan alltså förpliktelse att erlægga kontanter eller annan finansiell tillgång till ett annat företag.⁵⁷ Samtliga fordringar och

⁵³ Thorell, Per. *Företagens redovisning. Grundläggande räkenskapsförståelse*. Uppsala: Iustus förlag, 1999.

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Smith, Dag. *Redovisningens språk*. Lund: Studentlitteratur, 2000.

⁵⁶ Marton, *IAS 32/39 Redovisning av finansiella instrument*.

⁵⁷ Europaparlamentets och Rådets Direktiv nr 65/2001.

skulder är alltså finansiella instrument. Som exempel kan kundfordringar, obligationer, leverantörsskulder och banklån nämnas.⁵⁸

Sekundära instrument är finansiella instrument vars värde står i relation till en underliggande variabel. Ett annat namn för sekundära instrument är derivatinstrument.⁵⁹ Derivatinstrument motsvarar c för finansiella tillgångar respektive b för finansiella skulder ovan. Derivat är alltså rättigheten eller förpliktelsen att byta finansiella tillgångar eller skulder vid ett framtida datum. I de fall bytet innebär en förmån för företaget är derivatet en finansiell tillgång. I annat fall är det en finansiell skuld.⁶⁰ Företag använder ofta derivat för att försöka minimera den finansiella risken.⁶¹

3.4 Företagens risker

Företag är utsatta för olika typer av risker. Man brukar skilja mellan operativ risk och finansiell risk. Den operativa risken är mer eller mindre beroende av den bransch företaget är verksamt i och de strategier företaget använder.⁶² Operativ risk är risken för förluster som beror på en mängd olika faktorer, exempelvis misslyckade interna processer, mänskliga fel och externa händelser.⁶³ Företaget har möjlighet att påverka de operativa risker som beror på handlingsalternativ som företaget valt medan företaget inte har möjlighet att påverka externa händelser såsom konjunkturläget i branschen.⁶⁴ Finansiell risk är risken för förluster som beror på transaktioner med finansiella instrument. De finansiella risker som normalt uppstår på grund av finansiella instrument är; kreditrisk, likviditetsrisk, ränterisk, valutarisk och andra prISRISKER. Ränterisk, valutarisk och andra prISRISKER är risker som är beroende av hur marknaden beter sig och kallas marknadsrisk. Marknadsrisk innebär inte bara risk för förluster utan också möjlighet till vinster.⁶⁵ Även om finansiella risker inte helt kan elimineras så kan de minimeras genom riskhantering.⁶⁶ Då vi i denna uppsats undersöker finansiell risk och riskhantering är det bra att läsaren får en förståelse för hur de olika finansiella riskerna uppkommer. Nedan följer en förklaring av uppkomsten till respektive finansiell risk. I avsnitt 3.6 kommer finansiell riskhantering att förklaras.

3.4.1 Kreditrisk

Kreditrisk är: *"Risken att en part i en transaktion med ett finansiellt instrument inte kan fullgöra sin förpliktelse och därigenom orsakar en förlust för den andra parten"*⁶⁷

Som nämndes i avsnitt 3.4 så är samtliga fordringar och skulder finansiella instrument. När företag lämnar kredit till sina kunder uppstår en kreditrisk. Risken är att företaget inte får betalt, får betalt för sent eller att motparten på något annat sätt inte betalar i enlighet kreditavtalet som ingåtts mellan parterna. Även då företag lämnar förskott till sina leverantörer uppstår en kreditrisk, vilket är risken att varan/tjänsten inte levereras/utförs.⁶⁸

⁵⁸ Marton, IAS 32/39 Redovisning av finansiella instrument.

⁵⁹ www.forum.europa.eu. The Eurostat Concepts and Definitions Database.

⁶⁰ Marton, IAS 32/39 Redovisning av finansiella instrument.

⁶¹ Johnson, Philip MacBride. *Derivatives*. New York: MacGraw-Hill, 1999.

⁶² Hallgren, Örjan. *Finansiell Strategi och Styrning*. Helsingborg: Ekonomibok förlag AB, 2002.

⁶³ http://www.fi.se/upload/30_Regler/50_Kapitaltackning/20_Operativa%20risker/remiss_operativ_risk.doc

⁶⁴ Hallgren, *Finansiell Strategi och Styrning*.

⁶⁵ Kommissionens förordning (EG) nr 2237/2004. IAS 32.

⁶⁶ Johnson, Philip MacBride. *Derivatives*.

⁶⁷ Kommissionens förordning (EG) nr 2237/2004. IAS 32 p.52.

⁶⁸ Santomero, Anthony M. & Babbel, David F., *Financial Markets, Instruments, and Institutions*. Chicago: MacGraw-Hill, 1997.

Kreditrisk kan också uppstå vid derivatavtal då motparten inte fullföljer sin del av kontraktet.⁶⁹ I flertalet årsredovisningar som vi studerat tas även placering av överskottslikviditet upp som en kreditrisk.⁷⁰ Den kreditrisk som uppstår vid placering av överskottslikviditet borde rimligen innebära att placeringen resulterar i en förlust för företaget.

3.4.2 Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är: *”Risken att ett företag får svårigheter att finansiera åtaganden som är förknippade med finansiella instrument. Likviditetsrisk uppkommer på grund av svårigheter att snabbt sälja en finansiell tillgång till ett pris som ligger nära det verkliga värdet.”*⁷¹

Likviditetsrisk är alltså risken att företaget får svårt att betala till exempel leverantörsskulder och banklån på grund av likviditetsproblem. Likviditetsproblemen kan vara en följd av svårigheter att få externa lån eller risken att inte kunna sälja en placering vid planerad tidpunkt eller att värdet på en placering sjunker.⁷²

3.4.3 Marknadsrisk

Det finns enligt IAS 32 och IFRS 7 tre olika typer av marknadsrisk; ränterisk, valutarisk och andra prisrisker. Som nämndes ovan innebär marknadsrisk inte enbart risk för förluster utan även möjlighet till vinster.

Ränterisk

Ränterisk är: *”Risken att värdet för ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadsräntorna.”*⁷³

För att bättre förstå hur värdet på en finansiell tillgång förändras på grund av att marknadsräntan förändras ges ett exempel: När man placerar pengar i en obligation så har obligationen fast ränta. Det innebär att innehavaren varje år erhåller denna fasta ränta som utdelning. Marknadsräntan är rörlig. Om man innehar en obligation med en ränta på 5 % och marknadsräntan är 7 % kommer obligationens värde att falla eftersom man för närvarande hade kunnat få högre avkastning om pengarna inte placerats i obligationen.⁷⁴

Även värdet på företagets finansiella skulder förändras vid förändringar i marknadsräntorna. Det är de räntebärande skulderna som medför att företaget är utsatt för ränterisk.⁷⁵

Valutarisk

Valutarisk är: *”Risken att värdet för ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i valutakurser.”*⁷⁶

Eftersom företag gör affärer globalt och både investerar och lånar i andra valutor än den inhemska valutan så behöver inte den valuta i vilken en transaktion görs vara densamma som

⁶⁹ Lore, Marc & Borodovsky, Lev. *The professionals handbook of Financial Risk Management*. Oxford: Butterworth-Heinemann, 2000.

⁷⁰ Se exempelvis ASSA ABLOY:s årsredovisning.

⁷¹ Kommissionens förordning (EG) nr 2237/2004. IAS 32 p.52.

⁷² Santomero, & Babbel, *Financial Markets, Instruments, and Institutions*.

⁷³ Kommissionens förordning (EG) nr 2237/2004. IAS 32 p.52.

⁷⁴ Håkansson, Per-Erik; Lundqvist, Lennart & Rydin, Urban. *Handel med finansiella instrument*. Malmö: Liber Ekonomi, 2001.

⁷⁵ Santomero & Babbel, *Financial Markets, Instruments, and Institutions*.

⁷⁶ Kommissionens förordning (EG) nr 2237/2004. IAS 32 p.52.

den valuta företaget vanligtvis använder sig av och i vilken bokslutet görs. När valutan fluktuerar uppstår därför valutakursvinster eller valutakursförluster.⁷⁷

I årsredovisningarna som vi studerat är det vanligt att en uppdelning i två typer av valutarisk görs. Företagen brukar benämna dem transaktionsexponering respektive omräkningsexponering. Dessa valutakursrisker påverkar resultatet och det egna kapitalet på olika sätt. Transaktionsexponering uppstår vid försäljning i olika valutor och då produktion sker i olika valutor. Vid transaktionsexponering är det företagets resultat som påverkas. Omräkningsexponering uppstår då det i koncernen ingår utländska bolag och bolagens resultat respektive värdet på bolagens tillgångar och skulder ska räknas om till koncernens presentationsvaluta.⁷⁸ När de utländska bolagens resultat räknas om till presentationsvalutans påverkas resultatet och när värdet på tillgångar och skulder räknas om påverkas både resultatet och det egna kapitalet.⁷⁹

Andra prISRISKER

Andra prISRISKER är: ”*Risken att värdet för ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadspriser, oavsett om förändringarna beror på faktorer som rör ett enskilt instrument eller dess emittent eller på faktorer som påverkar alla instrument som kan handlas på marknaden.*”⁸⁰

Andra prISRISKER uppstår som en konsekvens av att exempelvis råvarupriser eller aktiekurser förändras. Exempel på aktiekursrisker är om företaget innehar aktier i ett annat företag. Även terminskontrakt eller optioner som innebär en rätt eller skyldighet att köpa eller sälja egetkapitalinstrument och swappar som är indexerade till aktiekurser påverkas då marknadspriset på det underliggande egetkapitalinstrumentet förändras.⁸¹

3.5 Finansiell riskhantering

De finansiella risker som beskrivits ovan kan inte helt elimineras, men de kan minimeras genom en effektiv riskhantering.⁸² I årsredovisningarna vi undersökt framkommer att företagen försöker hantera kreditrisker genom att exempelvis kontrollera nya kunders betalningsförmåga, använda kreditbevakning och rutiner för uppföljning. Vad gäller motpartsrisk vid derivatavtal ingår företagen endast avtal med finansiella institutioner med hög kreditvärdighet.⁸³ För att försäkra sig om att företaget har erforderlig likviditet och därmed minimera likviditetsrisken använder vissa företag vars årsredovisningar vi har studerat lånelöften.⁸⁴ Marknadsriskerna ränterisk, valutarisk och andra prISRISKER kan minimeras genom att företagen använder sig av säkringar.⁸⁵ Nedan förklaras hur företag går tillväga för att säkra sig mot ovan nämnda marknadsrisker.

⁷⁷ Santomero & Babbel, *Financial Markets, Instruments, and Institutions*.

⁷⁸ Kallas den valuta som används i koncernens bokslut.

⁷⁹ SAAB:s årsredovisning 2005.

⁸⁰ Kommissionens förordning (EG) nr 2237/2004. IAS 32 p.52.

⁸¹ Kommissionens förordning (EG) nr 108/2006. IFRS 7. VT: B25-B26.

⁸² Johnson, Philip MacBride. *Derivatives*.

⁸³ Exempel på årsredovisningar 2005 där denna kreditriskhantering beskrivs: Volvo, Närkes Elektriska AB och Consilium.

⁸⁴ Exempel på företag som använder lånelöften: NCC och Skanska.

⁸⁵ Johnson, *Derivatives*.

3.5.1 Säkrad post och säkringsinstrument

Säkrad post

”En säkrad post är en tillgång, en skuld, ett bindande åtagande eller en mycket sannolik prognostiserad framtida transaktion eller nettoinvestering i en utlandsverksamhet.”⁸⁶

Eftersom räntor, valutor, råvarupriser och aktiekurser rör sig så kommer en post att fluktuera vid kursrörelser. När en post säkras så säkras posten mot den risk som posten är utsatt för, exempelvis ränterisk. Posten säkras genom att företaget anskaffar ett säkringsinstrument som rör sig i motsatt riktning mot den säkrade posten. För att illustrera hur detta går till används ett exempel från ett bokutkast:⁸⁷ Om ett företag har en fastränteskuld så gör företaget en vinst när räntan stiger eftersom skuldens värde då sjunker och en förlust när räntan sjunker. Denna ränterisk kan företaget skydda sig mot genom att använda en ränteswap, som är ett säkringsinstrument som rör sig i motsatt riktning mot den säkrade posten. Ränteswapen ger alltså i detta fall en förlust när räntan stiger och en vinst när räntan sjunker.⁸⁸ I avsnitt 3.6.2 förklaras swapar mer utförligt.

Säkringsinstrument

Ett säkringsinstrument är ett derivat eller en finansiell tillgång eller skuld vars verkliga värde eller kassaflöden väntas uppväga förändringar i en identifierad säkrad posts verkliga värde eller kassaflöden.⁸⁹ Säkringsinstrument är vanligtvis ett derivat.⁹⁰ Olika typer av derivat såsom optioner, terminer och swapar förklaras i nästa avsnitt.

3.5.2 Olika typer av derivat

Vi har i tidigare avsnitt förklarat att derivat ofta används som säkringsinstrument för att hantera olika finansiella risker och att derivat är en rätt eller förpliktelse att byta finansiella tillgångar eller skulder vid ett framtida datum. Definitionen på ett derivat finns i IAS 39 p.9:

Ett derivat är ett finansiellt instrument med samtliga tre nedanstående kännetecken

- a) Dess värde förändras till följd av ändringar i t.ex. räntesats, råvarupris, valutakurs, priset på ett finansiellt instrument*
- b) Det krävs ingen eller mindre initial investering än vad som skulle krävas för avtal som reagerar på samma förändringar*
- c) Det regleras vid en framtida tidpunkt*

Derivatinstrumentets värde står alltså i relation till en underliggande variabel såsom räntor, valutor, råvarupriser eller aktiekurser. Derivatinstrument kan delas in i tre huvudgrupper; optioner, terminer och swapar.⁹¹

Optioner

En köpoption ger innehavaren en rättighet att köpa en underliggande tillgång, som exempelvis en aktie, till ett i förväg bestämt pris. Den option som tvärtom ger innehavaren en rättighet att

⁸⁶ Kommissionens Förordning (EG) nr 2086/2004. IAS 39 p.9.

⁸⁷ Marton, *IAS 32/39 Redovisning av finansiella instrument*.

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Kommissionens Förordning (EG) nr 2086/2004. IAS 39 p.9.

⁹⁰ Marton, *IAS 32/39 Redovisning av finansiella instrument*.

⁹¹ Artsberg, Kristina. *Redovisningsteori – policy och praxis*. Trelleborg: Liber Ekonomi, 2003.

sälja kallas säljoption. Båda optionerna innebär en rättighet att köpa eller sälja, men ingen skyldighet.⁹²

Terminer

När ett terminsavtal ingåtts är båda avtalsparterna skyldiga att köpa respektive att sälja. Avtalet innebär att avtalsparterna har åtagit sig att köpa respektive sälja en underliggande tillgång till ett bestämt pris vid en viss tidpunkt.⁹³

Swapar

När ett swapavtal ingåtts har parterna kommit överens om att byta åtaganden med varandra. Ränteswapavtal innebär att parterna har bestämt att de ska betala ränta på den andra partens lån exempelvis på grund av att det ena lånet har fast ränta och det andra rörligt. Parter kan även ingå valutaswapavtal med varandra.⁹⁴

3.5.3 Säkringsredovisning

Genom att företaget skaffar sig en ekonomisk säkring kan företaget alltså säkra sig mot kursrörelser. Säkringsinstrumentet är vanligtvis ett derivat och derivat ska enligt IAS 39 p.46 värderas till verkligt värde. Vinst eller förlust på derivatinstrumentet ska enligt IAS 39 p.55a redovisas i resultaträkningen. Om den säkrade posten värderas till anskaffningsvärde kommer värdeförändringar inte att visas i resultaträkningen förrän posten tas bort från balansräkningen, alltså avyttras eller skrivs ned. Även om företaget har en ekonomisk säkring så kommer företaget att visa ett fluktuerande resultat, vilket visas genom ett exempel hämtat från ett bokutkast.⁹⁵

Ett företag använder sig av en ekonomisk säkring vilket i verkligheten ger följande effekt.

Post	20x1	20x2
Säkrad post	200	0
Säkringsinstrument	-200	0
Nettoeffekt	0	0

Tabell 1: IAS 32/39 Redovisning av finansiella instrument. Jan Marton

Eftersom säkringsinstrumentet, som är ett derivat, värderas till verkligt värde och den säkrade posten värderas till anskaffningsvärde kommer det dock se ut såhär i företagets redovisning om den säkrade posten avyttras år 2:

Post	20x1	20x2
Säkrad post	0	200
Säkringsinstrument	-200	0
Nettoeffekt	-200	200

Tabell 2: IAS 32/39 Redovisning av finansiella instrument. Jan Marton

Företaget visar alltså trots den ekonomiska säkringen ett fluktuerande resultat, vilket aktiemarkanden inte är så förtjust i. Genom att använda säkringsredovisning minskar volatiliteten i resultatet. Säkringsredovisning innebär att värdeförändringen för den säkrade

⁹² Ibid.

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Marton, Jan. IAS 32/39 Redovisning av finansiella instrument.

posten och säkringsinstrumentet redovisas enligt samma värdering. På så vis matchas värdeförändringen i den säkrade posten och säkringsinstrumentet.⁹⁶ Säkringsredovisning kan åstadkommas genom att värderingen av den säkrade posten kopplas till värderingen av säkringsinstrumentet eller tvärtom. Om värdering av säkrad post kopplas till värdering av säkringsinstrument så redovisas alltså den säkrade posten till verkligt värde och i exemplet skulle vinsten på 200 för den säkrade posten tas 20x1 och nettoeffekten skulle bli 0 både 20x1 och 20x2.⁹⁷

Det ställs dock mycket höga krav för att ett företag ska få säkringsredovisa. Kraven finns i IAS 39 p.88 samt IAS 39 VT 105- VT 113. De omfattande kraven på säkringsredovisning har resulterat i att hälften av de koncerner vars årsredovisningar från 2005 som Finansinspektionen har studerat har avstått från säkringsredovisning.⁹⁸

⁹⁶ Carlsson, R., Wennerberg.G., *Företagens tillämpning av internationella redovisningsregler.*

⁹⁷ Marton, Jan. *IAS 32/39 Redovisning av finansiella instrument.*

⁹⁸ Carlsson, R., Wennerberg.G., *Företagens tillämpning av internationella redovisningsregler.*

4. TEORETISK REFERENS RAM

Kapitlet är indelat i två avsnitt. Det första avsnittet förklarar vad asymmetrisk information är och olika teorier om informationsasymmetri presenteras. I kapitlets andra avsnitt finns teorier om upplysningar. Teorierna i de båda avsnitten används vid analys av undersökningens empiriska material.

4.1 Asymmetrisk information

4.1.1 Vad är asymmetrisk information?

Informationsasymmetri föreligger när en part har mer eller bättre information än en annan part. Eftersom en företagsledning oftast har information som inte är tillgänglig för företagets intressenter/användare föreligger informationsasymmetri mellan företagsledningen och användarna av de finansiella rapporterna.⁹⁹ Även mellan investerare kan informationsasymmetri föreligga exempelvis på grund av att en inhemsk investerare har bättre kunskap om regelverket som omgärdar redovisningen i landet än en utländsk investerare, förutsatt att länderna tillämpar olika regelverk.¹⁰⁰

4.1.2 Kan alla användares informationsbehov tillgodoses?

Som exempel på användare av företagets finansiella rapporter kan ägare, långgivare, leverantörer, kunder, konkurrenter, anställda och staten nämnas.¹⁰¹ Olika användare har olika informationsbehov. I IASB:s föreställningsram betonas att samtliga användares informationsbehov inte kan tillgodoses genom de finansiella rapporterna. Investerarna, alltså ägarna, intar dock en särskild position bland användarna eftersom de tillför riskkapital till företaget. Därför utgår IASB ifrån att den information som är intressant för investerare även är av intresse för övriga användare.¹⁰² Nedan förklaras agentteorin som beskriver den informationsasymmetri som föreligger mellan företagsledning och ägare.

4.1.3 Agentteorin

Agentteorin har traditionellt använts som referensram vid studier av kapitalmarknaden. Teorin kan dock även utgöra en viktig referensram för att förstå varför företag utformar de finansiella rapporterna på olika sätt.¹⁰³ Agentteorin hjälper oss att analysera huruvida IFRS 7 kommer att bidra till en bättre bild för företagets användare genom en minskad informationsasymmetri mellan företagsledning och ägare.

I agentteorin talar man om ”principal” och ”agent”. Principalen är företagets ägare och agenten är den som ska förvalta ägarnas intressen, alltså företagsledningen. Investerare väljer att investera i ett företag för att de tror att investeringen kommer att ge en framtida avkastning. Företagsledningens uppgift är att se till att maximera företagets marknadsvärde så att ägarna/investerarna får maximal avkastning på sin investering. Ett antagande som görs i agentteorin är att både principalen och agenten är rationella individer som vill maximera sin egen nytta. När agenten maximerar sin egen nytta görs det på bekostnad av principalen. Alla former av komensationer som företagsledningen erhåller och tilldelar sig själv minskar ju

⁹⁹ Wramsby, Gunnar & Österlund, Urban. *Företagets finansiella miljö*. Wramsby/Österlund förlag, 1997.

¹⁰⁰ <http://www.iasplus.com/pastnews/2003mar.htm>

¹⁰¹ Smith, *Redovisningens språk*.

¹⁰² Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter

¹⁰³ Rimmel, *Human Resource Disclosures*.

den residual som blir över till ägarna.¹⁰⁴ Att koppla företagsledningens ersättning till storleken på ägarnas residual är ett sätt att få företagsledningen att agera i ägarnas intresse.¹⁰⁵

Det föreligger även ett informationsproblem mellan företagsledning och ägare. Företagsledningen är mycket bättre insatt i företagets förhållanden än ägarna och när väl ägarna informeras, vanligtvis genom de finansiella rapporterna,¹⁰⁶ så kan företagsledningen ofta välja i vilken omfattning information lämnas.¹⁰⁷

4.1.4 "The market for lemons"

I en artikel från 1970 belyser George Akerlof hur marknadsfunktionen påverkas av asymmetrisk information. Akerlof beskriver vad som händer när en part vet mer än en annan och åskådliggör detta genom ett exempel om bilar: Säljen av en bil vet mer än köparen om bilens kvalitet. Eftersom köparen inte vet om bilköpet är en bra affär eller om den är dålig, en lemon, så kommer köparen bara vilja betala för en genomsnittlig kvalitet. De säljare som innehar en bil med bra kvalitet kommer inte vilja sälja till genomsnittspriset. Ägarna till de dåliga bilarna kommer dock mer än gärna sälja till detta pris. Konsekvensen blir att ägarna till de bra bilarna väntar med att sälja medan bilarna med dålig kvalitet säljs.¹⁰⁸ Detta resonemang kan tillämpas på den informationsasymmetri som existerar mellan företagsledning och ägare, som beskrevs i avsnittet ovan. Företagsledningar kan ha både bra och dåliga affärsidéer. Om investerare inte kan skilja mellan dessa, med den information som finns tillgänglig, kommer bra och dåliga affärsidéer att värderas lika. Konsekvensen blir att marknaden systematiskt kommer att undervärdera bra idéer och övervärdera dåliga.¹⁰⁹

Ytterligare ett problem som uppstår vid asymmetrisk information är det så kallade "free-rider problemet". Att investerare inte har full information om företag använder exempelvis ratinginstitut som Standard & Poor's som sin affärsidé. Information om företagen samlas in som sedan säljs. Köparna av informationen hoppas med hjälp av informationen att kunna köpa aktier från företag vars aktier är undervärderade. Det finns dock de som inte köper någon information utan ser att andra köper och gör likadant, alltså åker snålskjuts (free-ride). Om det finns många free-riders kommer priset på aktierna i det undervärderade företaget att stiga och man tjänar då inte på att köpa information, vilket innebär att information inte kommer att efterfrågas i lika stor utsträckning. Nedgång i efterfrågan leder till att inte lika mycket information produceras och det ursprungliga problemet med asymmetrisk information kommer att kvarstå.¹¹⁰

4.1.5 Hur kan informationsasymmetri mellan företagsledning och ägare reduceras?

Problemet med informationsasymmetri kan minskas genom lagstadgad reglering som kräver att företagsledningen lämnar fler upplysningar som tidigare endast varit tillgänglig internt.¹¹¹

"Information economics", som uppstod i USA på 1960-talet och ser redovisningsinformation som en vara som efterfrågas och "säljs" på en marknad, anser att mer redovisningsinformation

¹⁰⁴ Wramsby & Österlund, *Företagets finansiella miljö*.

¹⁰⁵ Artsberg, *Redovisningsteori – policy och praxis*.

¹⁰⁶ Författarnas kommentarer.

¹⁰⁷ Artsberg, *Redovisningsteori – policy och praxis*.

¹⁰⁸ Arkelof, George. *The Market for "Lemons": Quality Uncertainty and the Market Mechanism*. Quarterly Journal of Economics. Aug 1970, Vol.84 Issue 3, p. 488-500.

¹⁰⁹ Rimmel, *Human Resource Disclosures*.

¹¹⁰ Hansson, Hans. Föreläsning. Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, maj 2004.

¹¹¹ Exempelvis påpekas detta i: Rimmel, *Human Resource Disclosures*.

minskar investerarnas risk, eftersom en investerare med den utökade informationen kan fatta bättre beslut.¹¹²

4.2 Teorier om upplysningar

Olika typer av studier har gjorts om upplysningar som lämnas i företagens finansiella rapporter. När vi läste in oss på olika studier om upplysningar refererades det i ett flertal studier¹¹³ till en artikel av Douglas Diamond från 1985. Vi valde därför att utgå från Diamonds teorier om upplysningar.

4.2.1 Diamonds teorier

Innan Diamond lade fram sina teorier om upplysningar hade tidigare studier visat att nya upplysningar som företag lämnar ofta leder till en försämring för samtliga aktieägare. Diamonds studie visade tvärtom mot de tidigare studierna att nya upplysningar innebär en förbättring för i princip samtliga aktieägare. Förklaringen är att om företag inte lämnar upplysningar så kommer aktieägare att efterfråga information om företagen (som säljs av exempelvis ratinginstitut¹¹⁴) som är dyrbar att köpa. Om företag istället lämnar upplysningar kommer inte lika mycket information att efterfrågas, vilket innebär en välfärdsförbättring genom att de totala informationskostnaderna blir lägre. Genom informationen som företagen lämnar i sina upplysningar kan analytiker göra bättre prognoser vilket leder till att risken blir lägre för samtliga aktieägare. De enda aktieägare som inte vinner på att företaget lämnar upplysningar är de som har mycket låga kostnader för att få tillgång till informationen, alltså insiders. De insiders som får handla med företagets aktier kommer att uppleva ett minskat informationsförsprång.¹¹⁵

4.2.2 Andra teorier om upplysningar

1991 publicerade Diamond och Verrecchia en artikel som bland annat visade att upplysningar till användare, som syftar till att minska informationsasymmetrin mellan företagsledningen och användarna av de finansiella rapporterna, kan minska ett företags kapitalkostnad. Detta beror på att investerarnas risk minskar då de med hjälp av upplysningarna får en bättre förståelse för vad som sker i företaget och de kräver därmed en lägre avkastning på sina investerade pengar.¹¹⁶

1993 publicerade Kim en studie som baseras på Diamonds artikel från 1985. Kims studie analyserar varför aktieägares missnöje med företags upplysningspolicy uppstår. Studien visar att aktieägare med bättre information kräver färre upplysningar än de med sämre information. Utökade upplysningar gör att investerare blir bättre informerade, vilket innebär att det informationsförsprång som de som är bättre informerade har minskar. Kim påvisar, precis som Diamond, att utökade upplysningar på ett bra sätt minskar ”free rider – problemet”.¹¹⁷

¹¹² Artsberg, *Redovisningsteori – policy och praxis*.

¹¹³ Exempelvis: Kim, Olwer. *Disagreements among Shareholders over a Firm's Disclosure Policy*. Journal of Finance. Jun 1993, Vol. 48 Issue 2, p. 477 och Leventis, S; Weetman P. *Timeliness of Financial Reporting: Applicability of Disclosure Theories in an Emerging Capital Market*. Accounting and Business Research. 2004, Vol. 43 Issue 1, p. 43-56.

¹¹⁴ Författarnas anmärkning.

¹¹⁵ Diamond, Douglas. *Optimal Release of Information by Firms*. Journal of Finance. Sep 1985, Vol.40 Issue 4, p. 1071, 24p.

¹¹⁶ Diamond, Douglas & Verrecchia, Robert. *Disclosure, Liquidity, and the Cost of Capital*. Journal of Finance. Sep 1991, Vol 46 Issue 4, p. 1325-1359.

¹¹⁷ Kim, Olwer. *Disagreements among Shareholders over a Firm's Disclosure Policy*.

5. EMPIRI

Uppsatsens undersökningsfråga är uppdelad på två delfrågor. Eftersom frågorna undersöks på olika sätt är även empirikapitlet uppdelat på två delar. Med hjälp av materialet i empirikapitlets första del ska undersökningens första delfråga besvaras. Empirikapitlets andra del söker följaktligen svar på undersökningens andra delfråga.

Del 1

I denna del av empirikapitlet jämförs de delar av IAS 32 och IFRS 7 som behandlar finansiell risk och riskhantering. Syftet är att besvara undersökningens första delfråga; *Vilka upplysningskrav avseende finansiell risk och riskhantering finns i IFRS 7 som inte funnits i IAS 32?* För att lättare kunna se vilka skillnader som finns har vi nedan gjort en uppdelning i två avsnitt, det ena behandlar finansiell risk och det andra finansiell riskhantering. I avsnittet om finansiell risk har även en uppdelning på de olika finansiella riskerna gjorts. I detta avsnitt finns också information om var upplysningar om finansiell risk och riskhantering ska finnas enligt IAS 32 och IFRS 7. Även skillnader i VT mellan de bägge standarderna beskrivs.

5.1 Upplysningar om finansiell risk i IAS 32 och IFRS 7, vilka skillnader föreligger?

IAS 32 och IFRS 7 är olika utformade vad gäller upplysningskraven. I IAS 32 p. 52 anges att transaktioner med finansiella instrument kan leda till att företag tar på sig, eller på någon annan överför marknadsrisk, som delas upp i valutarisk, ränterisk avseende verkligt värde och prisrisk, kreditrisk, likviditetsrisk och/eller ränterisk avseende kassaflöden. I IFRS 7 p. 32 står att företag ska lämna upplysningar om risker som härrör från finansiella instrument och att dessa risker normalt innefattar, men inte är begränsade till, kreditrisk, likviditetsrisk och marknadsrisk. IFRS 7 anger för kreditrisk, likviditetsrisk och marknadsrisk minimikraven för vad företaget måste lämna upplysning om. IAS 32 anger endast att företag måste lämna upplysning om ränterisk och kreditrisk. De andra riskerna; valutarisk, likviditetsrisk och prisrisk, som det i IAS 32 inledningsvis nämnts att ett företag kan ha, diskuteras inte vidare i standarden. Vi har tolkat det som att ett företag bör upplysa om dessa risker i de fall företaget är utsatt för riskerna.

I IFRS 7 står att de kvantitativa uppgifter som ska lämnas om företagets exponering för risk ska baseras på information som internt rapporteras till nyckelpersoner i ledande ställning inom företaget, exempelvis styrelsen eller VD. Någon liknande formulering har vi inte funnit i IAS 32.

Kreditrisk

Vad gäller kreditrisk ska ett företag både enligt IAS 32 p.76 och enligt IFRS 7 p. 36 för varje klass av finansiella instrument lämna information om kreditriskexponering. Företaget ska uppge det belopp som bäst motsvarar den maximala kreditriskexponeringen på balansdagen, utan hänsyn till eventuellt erhållna säkerheter. I IAS 32 p.79 anges att det räcker att företaget upplyser om kreditriskbeloppet i balansräkningen i de fall det redovisade beloppet är samma belopp som kreditriskbeloppet. I IFRS 7 står inget om att företagen inte behöver lämna upplysning om kreditexponeringsbelopp om beloppet motsvarar redovisat belopp. IFRS 7 VT B10 ger istället exempel på verksamheter som ger upphov till kreditrisk

och exempel på vad den maximala kreditriskexponeringen omfattar i respektive verksamhet. Verksamheter som kan ge upphov till kreditrisk är exempelvis kundfordringar – maximal kreditriskexponering motsvarar redovisat värde, derivatkontrakt – om den resulterande tillgången värderas till verkligt värde motsvarar kreditriskbeloppet redovisat värde och finansiella garantier – om garantin blir inlöst kan maximalt kreditriskexponeringsbelopp bli mycket högre än det belopp som redovisats som skuld. Vi tolkar det som att man med dessa förklaringar om maximalt kreditriskexponeringsbelopp vill att företag ska lämna upplysning om maximalt kreditriskbelopp även om beloppet motsvarar redovisat belopp. IFRS 7 kräver även att företaget för varje kreditriskbelopp bland annat ska ge en beskrivning av säkerheter som erhållits. Motsvarande krav finns inte i IAS 32.

Likviditetsrisk

Den enda information som finns i IAS 32 om likviditetsrisk finns i p. 52 c. Där står endast vad likviditetsrisk är samt hur den kan uppkomma. Det står inte någonstans i standarden att företag ska/måste upplysa om likviditetsrisk. I IFRS 7 p. 39 står att företag ska lämna upplysning om likviditetsrisk och dessutom lämna en löptidsanalys för finansiella skulder som visar återstående kontraktstid till förfall. I IFRS 7 VT finns även exempel på hur företagen kan göra då lämpliga tidsintervaller för att dela in de finansiella skulderna ska fastställas.

Ränterisk och Valutarisk

I IAS 32 p. 67- 75 finns en utförlig beskrivning över de upplysningar företag ska lämna respektive kan välja att lämna om ränterisk. Företag ska exempelvis lämna information om tidpunkt för räntestjustering alternativt förfallotidpunkt och effektiv ränta. Det är företagets verksamhet och omfattningen på transaktioner med finansiella instrument som avgör om information om ränterisk ska lämnas i löpande text eller i tabeller eller både och. Den enda information om valutarisk i IAS 32 finns p.52 a. Där anges vad valutarisk är. Det står ingenstans i standarden att företag ska/måste ange sin exponering för valutarisk.

IFRS 7 har en helt annorlunda utformning för marknadsriskerna ränterisk och valutarisk. I IFRS 7 p. 40-41 står att företag ska lämna en känslighetsanalys för varje typ av marknadsrisk som företaget är exponerad för på balansdagen. Känslighetsanalysen ska visa hur resultatet och det egna kapitalet skulle ha påverkats vid rimliga förändringar i riskvariablerna. Företaget måste ange vilka metoder och antaganden som känslighetsanalysen bygger på. I IFRS 7 VT B19 finns beskrivet vad företag bör beakta då de ska fastställa vad som är en rimlig förändring i riskvariablerna. IAS 32 kräver ingen känslighetsanalys för marknadsrisker. Däremot kan företag i vissa fall, enligt IAS 32 p. 75, lämna användbar information om sin exponering för ränterisk genom att ange hur en hypotetisk förändring i marknadsräntorna påverkar de finansiella instrumentens verkliga värde och framtida resultat och kassaflöde. Lämna ett företag denna typ av information kan man säga att företaget har gjort en typ av känslighetsanalys avseende ränterisk.

Var ska upplysningar om finansiell risk och riskhantering lämnas?

I IAS 32 finns inga krav på var företaget ska lämna upplysningar om finansiell risk och riskhantering. I IFRS 7 VT B6 finns krav på att dessa upplysningar ska lämnas i de finansiella rapporterna eller införlivas genom hänvisning i de finansiella rapporterna till andra rapporter. Exempel på andra rapporter kan vara ledningens kommentarer eller riskrapportering. Dessa rapporter ska finnas tillgängliga för användarna av de finansiella rapporterna på samma villkor och vid samma tidpunkt som de finansiella rapporterna. Om det inte i de finansiella

rapporterna görs hänvisning till andra rapporter anses inte de finansiella rapporterna vara fullständiga.

Sammanfattning av upplysningskrav som är nya i IFRS 7

Vi kan sammanfattningsvis konstatera att de övergripande nya upplysningskraven i IFRS 7 är kraven på löptidsanalys för finansiella skulder och känslighetsanalys för varje typ av marknadsrisk som företaget är utsatt för på balansdagen. Belopp för maximal kreditriskexponering har varit upplysningskrav enligt IAS 32, men endast i de fall kreditriskbeloppet avviker från redovisat belopp. Vad vi förstår så kräver IFRS 7 att företag lämnar upplysning om maximalt kreditriskexponeringsbelopp oavsett om beloppet motsvarar redovisat belopp. Avseende likviditetsrisk så uttrycker sig IFRS 7 klarare än IAS 32 och anger att företag ska lämna upplysning om likviditetsrisk.

Vägledning vid tillämpning

I VT, vägledning vid tillämpning, finns vägledning att hämta för vissa delar av standarden. VT är en bilaga till IAS 32 respektive IFRS 7, men ska inte ses skild från standarden utan standarden och bilagan utgör en helhet. Omfattningen av VT i IFRS 7 respektive i IAS 32 skiljer sig mycket åt. I IAS 32 utgör VT för upplysningar en ”punkt” som är uppdelad i a-d. Denna punkt, VT 40, behandlar finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Det finns alltså ingen vägledning att hämta avseende finansiell risk eller riskhantering i IAS 32. I IFRS 7 har VT utökats väsentligt. VT i IFRS 7 utgör totalt 28 ”punkter” och i princip varje punkt är uppdelad i a-b eller mer. Av dessa är det 23 som är vägledning för finansiella risker.

5.2 Upplýsningar om finansiell riskhantering i IAS 32 och IFRS 7, vilka skillnader föreligger?

I IAS 32 p. 56 står att företag ska beskriva sina mål och riktlinjer för sin finansiella riskhantering. I p.57 anges även att det ska finnas en diskussion om företagsledningens riktlinjer för att hantera de risker som är förknippade med de finansiella instrumenten. En diskussion om vad företaget gör för att undvika koncentrationer av risker samt vilka krav företaget har på säkerheter för att minska kreditrisker ska också föras. När företaget tillämpar säkringsredovisning finns ytterligare krav vilka beskrivs i IAS 32 p.58-59.

I IFRS 7 finns kraven på kvalitativa upplysningar om finansiell riskhantering i p.33 b. Företag ska lämna upplysning om mål, principer och metoder för att hantera risk. Om säkringsredovisning tillämpas finns dessa upplysningskrav i p.22-24. Den enda skillnad mellan standarderna som vi kunnat urskilja är att företaget enligt IFRS 7 förutom mål och principer/riktlinjer ska ange vilka metoder man använder för att hantera risk.

Del 2

Denna del av empirikapitlet syftar till att besvara undersökningens andra delfråga; *Vilka upplysningar kommer företag, i och med att de börjar tillämpa IFRS 7, lämna i årsredovisningarna som de idag inte lämnar upplysning om?* Delfrågan har undersökts genom studier av upplysningar i årsredovisningar. Nedan presenteras resultaten från årsredovisningsstudien.

Denna del av empirikapitlet är indelat efter de tabeller som använts då årsredovisningarna har analyserats. I avsnitt 5.3 redogör vi för resultaten från tabell 1, i avsnitt 5.4 presenteras resultaten från tabell 2 och i avsnitt 5.5 redogörs slutligen för de resultat tabell 3 samt tabell 4 visar. Innan resultaten från respektive tabell kommenteras ger vi en kortfattad beskrivning av vilka av de studerade upplysningarna som är upplysningskrav enligt IAS 32 respektive IFRS 7.

Totalt har årsredovisningar från 62 företag studerats. Av dessa företag återfinns 38 i industrisektorns branschgrupp kapitalvaror och 24 företag finns inom hälsosektorn. För att på ett överskådligt sätt visa vad tabellerna givit för resultat har vi valt att presentera resultaten i diagram och i ord kommentera vad diagrammen visar. De undersökta företagen som är kategoriserade i branschgruppen kapitalvaror i industrisektorn kallas i diagrammen för Industri. Företagen inom hälsosektorn kallas i diagrammen för Hälsa. I diagrammen visas två staplar för Industri respektive två staplar för Hälsa. Den ena stapeln visar hur många företag som lämnar en viss upplysning och den andra stapeln visar det totala antalet studerade företag inom Industri respektive Hälsa. Dessutom finns två staplar där Industri och Hälsa slagits ihop för att totalt visa hur många företag som lämnar en viss upplysning. Den ena stapeln visar det totala antalet företag som lämnar en viss upplysning och den andra stapeln visar det totala antalet studerade företag.

Även om denna undersökning inte syftar till att utvärdera kvaliteten på upplysningarna som företagen lämnar kan det vara intressant att ändå nämna något om hur samma typ av upplysning kan skilja sig åt mellan olika företag. På så vis får läsaren en bättre förståelse för företagens sätt att rapportera om finansiell risk och riskhantering. När resultaten från tabellerna förklaras kommer därför även en kort beskrivning om företagens olika sätt att rapportera om upplysningar att göras.

5.3 Lämnar företagen upplysning om de finansiella riskerna kreditrisk, likviditetsrisk, ränterisk och valutarisk?

Kreditrisk

Enligt IAS 32 p. 76 ska ett företag lämna information om företagets exponering för kreditrisk. Även IFRS 7 p. 32 kräver upplysning om företagets kreditrisk. Som framgår av Diagram 1 lämnar nästan alla studerade företag upplysning om företagets utsatthet för kreditrisk. Inom Industri lämnar samtliga företag utom två upplysningar om kreditrisk och inom Hälsa är det tre företag som inte lämnar denna upplysning.

När årsredovisningarna studerats har vi sett att de flesta företagen använder kreditrisk som rubrik. En annan vanligt förekommande rubrik för att beskriva företagets kreditrisk är motpartsrisk. Det borde vara korrekt att använda motpartsrisk istället för kreditrisk eftersom kreditrisk enligt IAS 32 p. 52 b är risken att en part i en transaktion med ett finansiellt

instrument inte kan fullgöra sin förpliktelse och därigenom orsaka förlust för den andra parten. Flertalet företag använder även kundförluster som rubrik för att beskriva sin kreditrisk. Denna rubrik för att beskriva kreditrisk kan ifrågasättas eftersom företag vanligtvis har fler motparter än kunderna som kan utgöra en kreditrisk för företaget. Exempelvis utgör leverantörer som fått förskottsbetalning, motparter i derivatavtal samt lämnade garantier en kreditrisk.

Likviditetsrisk

I IAS 32 p.52 står att transaktioner med finansiella instrument *kan* leda till att ett företag tar på sig någon eller några av de finansiella riskerna valutarisk, ränterisk, prisrisk, kreditrisk och/eller likviditetsrisk, eller överför dessa risker på någon annan. I standarden finns information om vilka upplýsingar om finansiella risker som företag *ska*, alltså måste, lämna. I IAS 32 finns inget ”ska – krav” att företagen ska upplysa om likviditetsrisk, vilket exempelvis är fallet för kreditrisk och ränterisk. I IFRS 7 p. 32 kan man utläsa att IFRS 7 kräver att företag lämnar upplýsing om likviditetsrisk. Diagram 1 visar att 51 av de 62 undersökta företagen upplyser om företagets exponering för likviditetsrisk. Inom Industri är det sex företag som inte redovisar upplýsing om likviditetsrisk vilket även är fallet inom Hälsa.

Majoriteten av företagen som lämnar upplýsing om likviditetsrisk använder denna rubrik. IAS 32 p. 52 c likställer likviditetsrisk med finansieringsrisk och det är relativt vanligt förekommande att företag använder finansieringsrisk som rubrik då de upplyser om risken att hamna i betalningssvårigheter på grund av otillräcklig likviditet. Ett antal företag använder rubriken refinansieringsrisk. Även framtida kapitalbehov eller finanspolicy har ett fåtal företag använt då de beskrivit företagets likviditetsrisk.

Ränterisk

Enligt IAS 32 p. 67 ska företag lämna information om företagets exponering för ränterisk. I IFRS 7 p. 33 står att företaget ska upplysa om företagets marknadsrisk. Att ränterisk är en typ av marknadsrisk framgår av IFRS 7 VT B22. Diagram 1 visar att 34 av de 38 företagen inom Industri upplyser om ränterisk och att 22 av de 24 hälsoföretagen lämnar denna upplýsing. De studerade företagen kallar inte risken för att finansiella instrument varierar på grund av förändringar i marknadsräntorna för något annat än just ränterisk.

Valutarisk

I IAS 32 p. 52 står att företaget kan ta på sig, eller på någon annan överföra, en valutarisk. Precis som i fallet ovan gällande likviditetsrisk så finns inga ”ska – krav” att företagen måste upplysa om valutarisk, men förmodligen bör de företag som är utsatta för valutarisk upplysa om detta. Enligt IFRS 7 p. 32 ska företag lämna upplýsing om marknadsrisk. Att valutarisk är en typ av marknadsrisk framgår av IFRS 7 VT B23. Av Diagram 1 framgår att så gott som alla företag som på ett eller annat sätt har kontakter med utlandet upplyser om företagets exponering för valutarisk. Endast ett hälsoföretag lämnar inte denna upplýsing i årsredovisningen. Egentligen är det två av hälsoföretagen som inte lämnar upplýsing om valutarisk, men det ena har inga kontakter med utlandet och exkluderades därför då sammanställningen för valutarisk gjordes.

När årsredovisningarna studerades kunde vi se en tydlig trend att företagen lämnar utförliga upplýsingar om valutarisk. Många företag delar upp valutarisk i valutarisk avseende transaktionsexponering och valutarisk avseende omräkningsexponering.

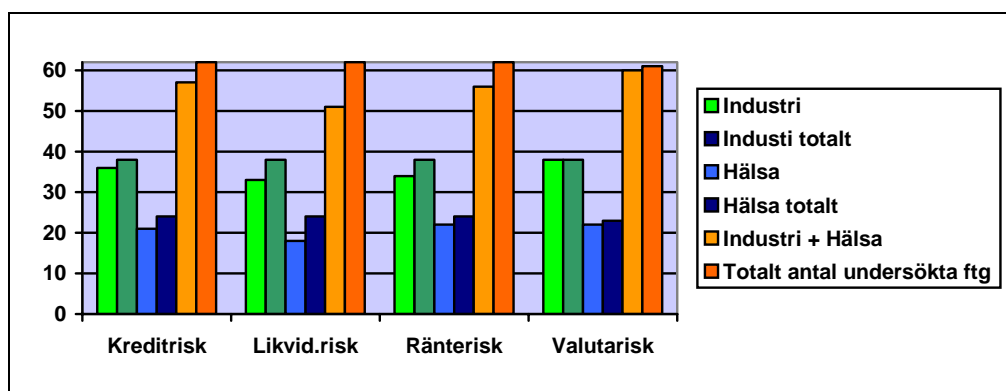

Diagram 1: Upplysningar om finansiella risker

Med Diagram 2 vill vi sammanfattningsvis visa vilka upplysningar om finansiell risk som är vanligast förekommande i de studerade företagens årsredovisningar. Som framgår av diagrammet är valutarisk den risk som flest företag lämnar upplysning om. Kreditrisk och ränterisk är det ungefär lika många företag som upplyser om. Likviditetsrisk är den risk som det upplyses minst om.

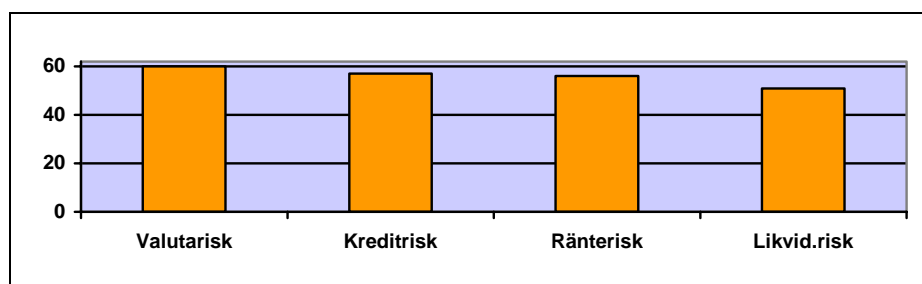

Diagram 2: Vanligast förekommande upplysningar

5.4 Lämnar företagen upplysning om; maximal kreditriskexponering, löptidsanalys för finansiella skulder och känslighetsanalys för marknadsrisker?

När resultaten i detta avsnitt studeras är det viktigt att ha i åtanke att vi varit relativt generösa i bedömningarna som gjorts om företaget anses ha lämnat en viss upplysning. I respektive avsnitt nedan kommenteras vilka antaganden som gjorts då uppgifter om maximalt belopp för kreditriskexponering, löptidsanalys för finansiella skulder samt känslighetsanalys för marknadsrisker har analyserats.

Belopp för maximal kreditriskexponering

Enligt IAS 32 p. 76 a ska företag lämna information om det belopp som bäst motsvarar den maximala kreditriskexponeringen på balansdagen. Samma formulering återfinns i IFRS 7 p. 36 a. I IAS 32 p.79 står dock att företag inte behöver lämna upplysning om det maximala kreditexponeringsbeloppet om detta belopp motsvarar redovisat belopp. Denna formulering finns inte i IFRS 7 och som framgår av avsnitt 5.1.1 har vi tolkat det som att företag enligt IFRS 7 ska lämna upplysning om maximalt kreditexponeringsbelopp för varje klass av finansiella instrument som ger upphov till kreditrisk.

Som betonades i metodkapitlet har vi utgått ifrån att om företaget har lämnat någon kvantitativ uppgift alls om kreditriskexponering så lämnar företaget uppgift om det maximala belopp som företaget är utsatt för och har företaget därmed fått ett kryss. Detta antagande gjordes eftersom det var svårt för oss att bedöma vilka kreditrisker företagen har, eftersom många företag då kreditrisker beskrivs inte lämnar så utförliga upplýsningar. Av de företag som lämnar någon kvantitativ upplýsning om kreditriskexponering upplever vi dock att det är få företag som lämnar uppgift om maximalt kreditexponeringsbelopp. Detta grundas på att företag som lämnar en kvantitativ uppgift om kreditexponering oftast endast lämnar upplýsning om kundfordringarnas belopp, trots att företaget exempelvis även har ingått derivatavtal. Derivatavtal utgör också en motpartsrisk varför även beloppet avseende dessa risker borde redovisas som kreditexponeringsbelopp.

Med de antaganden som gjordes resulterade årsredovisningsstudien i de resultat som framgår av Diagram 3. Av de 38 industriföretagen redovisar 11 företag upplýsningar om belopp för maximal kreditriskexponering. Endast 3 av de totalt 24 hälsoföretagen lämnar denna upplýsning.

Löptidsanalys för finansiella skulder

I IAS 32 finns inga krav på att företag ska lämna någon löptidsanalys för att visa när företagets finansiella skulder förfaller. Detta krav finns däremot i IFRS 7 p. 39 a där det står att ett företag ska lämna en löptidsanalys avseende finansiella skulder som visar återstående kontraktstid till förfall. I IAS 32 p. 74 c står dock att företag kan visa exponeringen för ränterisk för bland annat finansiella skulder som löper med rörlig ränta och har olika löptider. Vi har sett att flertalet av de företag som gör en löptidsanalys för finansiella skulder gör detta i samband med att de visar exponeringen för ränterisk för de finansiella skulder som nämndes ovan.

De undersökta företagen anses ha lämnat upplýsning om löptidsanalys för finansiella skulder om de lämnat någon upplýsning om detta. Av Diagram 3 kan utläsas att 11 företag inom Industri och 6 företag inom Hälsa lämnar upplýsning om löptidsanalys för finansiella skulder.

Känslighetsanalys för marknadsrisker

Enligt IFRS 7 p. 40 krävs att företag lämnar en känslighetsanalys för varje typ av marknadsrisk som företaget är exponerat för på balansdagen. Känslighetsanalysen ska visa hur resultatet och det egna kapitalet skulle ha påverkats vid rimliga förändringar i riskvariabeln. I IAS 32 finns inga krav att företag ska lämna några känslighetsanalyser.

Vi har då vi kryssat i om företaget lämnat en känslighetsanalys eller inte varit relativt generösa. I metodkapitlet beskrev vi att om företaget visat någon kvantitativ uppgift om hur en förändring i räntenivåer eller valutakurser påverkar företaget och vilka antaganden som ligger bakom anses företaget ha gjort en fullgod känslighetsanalys. Som nämndes ovan ska dock känslighetsanalysen, enligt IFRS 7 p. 40, visa hur resultatet och det egna kapitalet påverkas. Med de antaganden som angetts ovan gav årsredovisningsstudien de resultat som presenteras nedan under känslighetsanalys avseende ränterisk och känslighetsanalys avseende valutarisk.

Känslighetsanalys avseende ränterisker

Diagram 3 visar att 11 företag inom Industri och 13 företag inom Hälsa visar företagets känslighet för förändringar i aktuella marknadsräntor. Det innebär att 27 industriföretag och 11 hälsoföretag inte lämnar denna upplýsning.

Känslighetsanalys avseende valutarisker

Av diagram 3 framgår att 14 företag inom Industri och 9 företag inom Hälsa visar känsligheten för förändringar i växelkurser. 24 industriföretag respektive 14 hälsoföretag lämnar alltså ingen upplysning. Precis som då enbart existensen om upplysning om valutarisk undersöktes togs vid sammanställning av resultaten ett företag ur hälsosektorn bort eftersom detta företag inte har någon handel med utlandet.

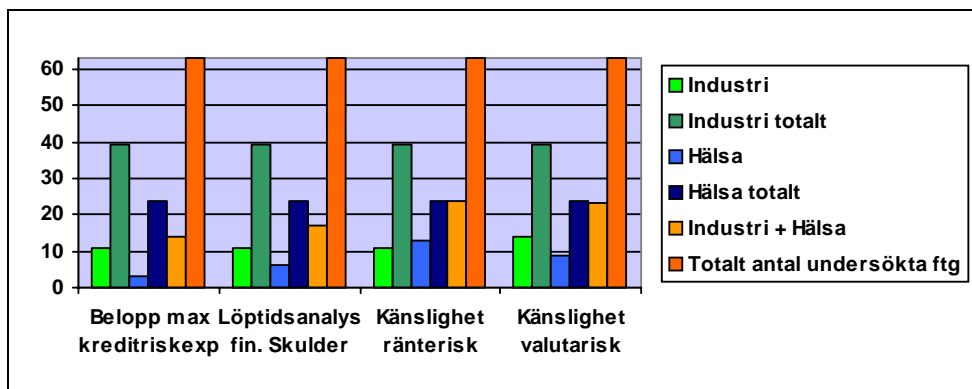

Diagram 3: Kvantitativa upplysningar om finansiella risker

Vad gäller de olika kvantitativa upplysningarna kan vi se att det för varje typ av upplysning är 11 företag inom Industri som lämnar dessa upplysningar, utom för upplysningen känslighetsanalys avseende valutarisk. Denna upplysning lämnar 14 företag inom Industri. Eftersom antalet företag som lämnar dessa upplysningar är så jämna tittade vi på om det var samma företag som lämnade dessa typer av upplysningar. Det visade sig att så inte var fallet. Endast 1 företag lämnar samtliga upplysningar och endast 6 företag av de 38 som återfinns inom Industri lämnar alla upplysningar utom en. Vanligast är att företagen inom Industri lämnar en typ av kvantitativ upplysning. Inom Hälsa är det lika vanligt att lämna en som två kvantitativa upplysningar. Inget hälsoföretag lämnar alla kvantitativa upplysningar som IFRS 7 kräver.

Med Diagram 4 vill vi på ett överskådligt sätt visa rangordningen på de kvantitativa upplysningarna i årsredovisningarna. Diagrammet visar att någon form av känslighetsanalys för ränterisk och valutarisk är den kvantitativa upplysning flest företag upplyser om. Det maximala kreditriskexponeringsbeloppet är det få företag som upplyser om. Endast 14 av de totalt 63 studerade företagen lämnar denna upplysning.

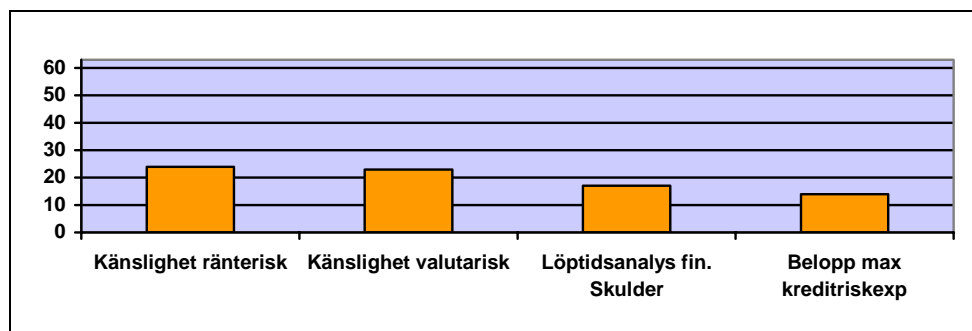

Diagram 4: Vanligast förekommande kvantitativa upplysning

5.5 Lämnar företagen endast kvalitativ information eller även kvantitativ information om finansiell riskhantering?

Enligt IAS 32 p. 56 ska företag beskriva mål och riktlinjer för sin finansiella riskhantering. IFRS 7 p. 33 b kräver att företag för varje typ av risk som uppstår på grund av finansiella instrument ska upplysa om företagets mål, principer och metoder för att hantera riskerna.

Med Diagram 5 visas vad tabell 4, utifrån de antaganden som beskrevs i metodkapitlet, givit för resultat. Både inom Industri och Hälsa är det vanligare att företagen enbart lämnar kvalitativa upplysningar om finansiell riskhantering. Om det visade sig att företaget enbart lämnade kvalitativa upplysningar undersökte vi om företaget i de kvalitativa upplysningarna angav att det använde derivat för att hantera riskerna. Resultaten visade att det vanligare att företag inom Industri använder derivat för att hantera de finansiella riskerna än företag inom Hälsa, vilket framgår av Diagram 6. De företag som i avsnittet om finansiell risk och riskhantering anger att de använder derivat, men inte anger några kvantitativa uppgifter, har i vissa fall lämnat kvantitativ information om derivaten i andra avsnitt i årsredovisningen. Diagram 7 visar att 6 industriföretag väljer att redovisa informationen i annat avsnitt. Dessa företag lämnar således vid en närmare studie både kvalitativa och kvantitativa upplysningar om finansiell riskhantering. Om vi i Diagram 5 hade tagit hänsyn till detta skulle det inom Industri varit vanligare att lämna både kvalitativa och kvantitativa upplysningar än enbart kvalitativa.

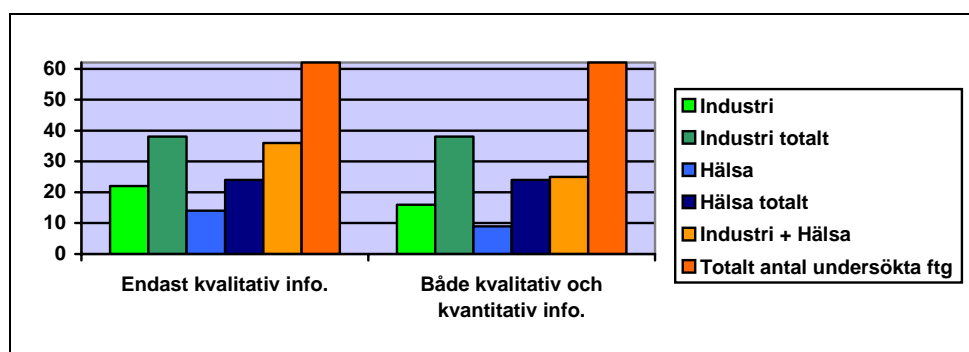

Diagram 5: Information om finansiell riskhantering

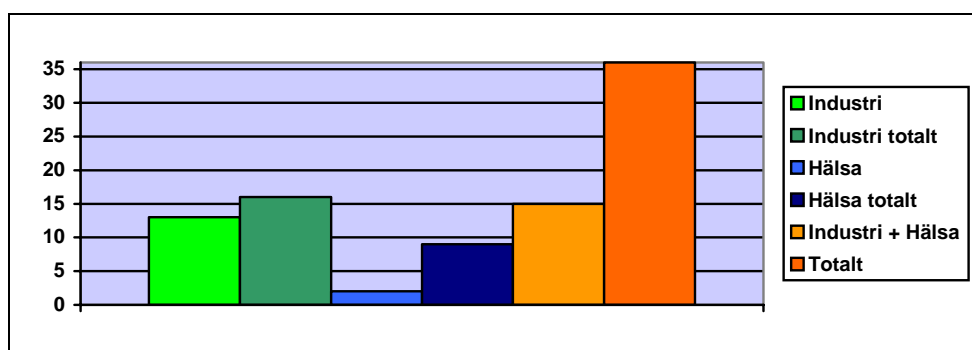

Diagram 6: Derivat användning bland företag som endast lämnar kvalitativ information

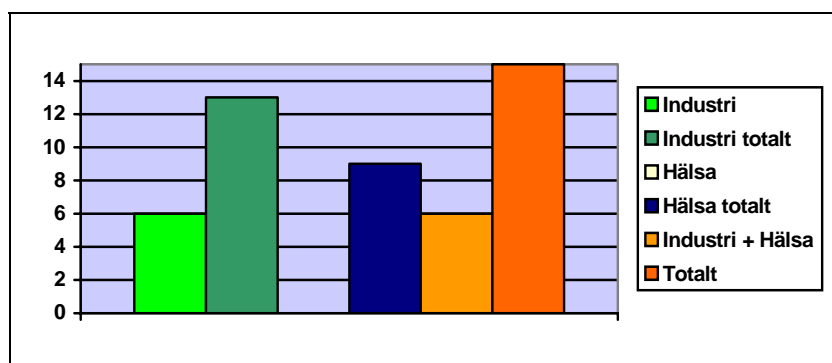

Diagram 7: Finns kvantitativ information om derivaten i något annat avsnitt?

Upplysningar som olika företag lämnar om finansiell riskhantering är väldigt varierande. Vissa företag är mycket utförliga då de finansiella riskerna beskrivs, men nämner knappt något om vad företaget gör för att hantera dessa risker. Ett hälsoföretag anger inte något som tyder på att företaget använder riskhantering. Det bör dock påpekas att företaget inte heller vad gäller de finansiella riskerna är så utförlig i sin beskrivning.

6. ANALYS

Kapitlet är indelat i två avsnitt. I avsnitt 6.1 förs ett resonemang om de empiriska resultaten, baserat på våra egna reflektioner och i avsnitt 6.2 kopplas de empiriska resultaten till referensramens och den teoretiska referensramens material.

6.1 Analys av de empiriska resultaten

I detta avsnitt analyseras resultaten från empirikapitlets andra del. Varje tabells resultat analyseras var för sig. Därefter förs ett resonemang över kravet i IFRS 7 att upplysningar om finansiell risk och riskhantering måste finnas i de finansiella rapporterna eller införlivas genom hänvisning. Även den utökade VT diskuteras.

6.1.1 Resultat från Tabell 1

Kreditrisk: Av resultaten från Tabell 1 som visas i Diagram 1 framgår att i princip alla företag lämnar upplysning om företagets utsatthet för kreditrisk. När upplysningar om kreditrisk undersöktes noterades att flertalet av de företag som lämnar upplysning om kreditrisk varken lämnar upplysningar om kreditrisker för kundfordringar eller motpartsrisker som uppstår på grund av derivatavtal, trots att dessa företag har kundfordringar och har ingått derivatkontrakt. Istället beskriver dessa företag ofta kreditrisken avseende överskottslikviditet.

Överskottslikviditet är visserligen också en typ av kreditrisk, men eftersom företagen hade både kundfordringar och derivatavtal så anser vi att företagen även borde ha nämnt något om dessa kreditrisker. Det kan vara så att vissa av dessa företag inte tänker på att kundfordringar och derivatavtal ger upphov till kreditrisker. En annan tänkbar förklaring är att vissa företag helt enkelt anser att dessa kreditrisker är så uppenbara att de inte behöver lämnas upplysning om. I IAS 32 ges inga exempel vad som ger upphov till kreditrisker. Däremot tar IFRS 7 VT B10 upp exempel på verksamheter som ger upphov till kreditrisker, vilka bland annat är lånefordringar, kundfordringar, derivatkontrakt och finansiella garantier. Att IFRS 7 VT ger exempel på verksamheter som ger upphov till kreditrisker tror vi kan innebära ett förtydligande för företagen att de bör upplysa om samtliga kreditrisker som företaget är exponerat för. På så vis kommer användarna att få mer utförlig information om företagens kreditriskexponering.

Likviditetsrisk: Likviditetsrisk är den finansiella risk som flest företag inte lämnar upplysning om. I empirikapitlets första del framgick att det inte någonstans i IAS 32 finns information om att företag ska lämna upplysning om likviditetsrisk. I IAS 32 p.52 anges dock att transaktioner med finansiella instrument kan ge upphov till likviditetsrisk. Detta kan tolkas som att om företaget är utsatt för likviditetsrisk så bör upplysning lämnas om detta. IFRS 7 är mycket tydligare och anger i p.39 att företag ska lämna upplysning om likviditetsrisk. Detta innebär att företagen vet att upplysning om likviditetsrisk krävs och användarna kommer i och med att IFRS 7 följs bli bättre upplysta i detta avseende.

Ränterisk och Valutarisk: Diagram 1 visar att de flesta företagen lämnar upplysning om ränterisk och att samtliga företag utom två redovisar uppgift om företagets exponering för valutarisk. Ett av dessa företag har inga kontakter med utlandet och har därför ingen valutarisk att lämna upplysning om. I IAS 32 finns mycket utförliga beskrivningar vad företag ska lämna och kan välja att lämna för upplysningar om ränterisk. Företagen har uppenbarligen

tagit till sig informationen väl och användarna ges redan idag en bra beskrivning om ränterisk. Att så många företag upplyser om valutarisk, trots att det i IAS 32 finns så lite krav på upplysningar om denna risk, tror vi beror på att företags exponering för valutarisk är väsentlig och att företagen vet att det är viktigt att upplysa användarna om detta.

Det bör betonas att det är en klar minoritet av de totalt antal studerade företagen som inte lämnar någon upplysning alls om ovan nämnda risker. På det stora hela kommer alltså IFRS 7 inte nämnvärt bidra till att användarna blir mer upplysta avseende dessa upplysningar. Någon skillnad värd att kommentera mellan vilka upplysningar som företag inom Industri respektive inom Hälsa lämnar har inte kunnat urskiljas bland dessa upplysningar.

6.1.2 Resultat från Tabell 2

Maximalt kreditriskexponeringsbelopp:

Diagram 3 och 4 visar att få företag lämnar upplysning om maximalt kreditriskexponeringsbelopp. Det kan bero på att företag enligt IAS 32 p.79 inte behöver lämna denna upplysning i de fall maximalt kreditriskexponeringsbelopp motsvarar det belopp som företaget redovisat i balansräkningen. Vi har dock reflekterat över att det i dessa fall skulle förtydliga för användare om det i avsnittet om finansiell risk och riskhantering lämnas upplysning om att maximalt kreditriskexponeringsbelopp motsvarar redovisat belopp. Av de studerade företagen har endast ett företag, AstraZeneca, gjort på detta sätt. I årsredovisningen kan man läsa; *Den maximala exponeringen mot kreditrisk utgörs av det bokförda beloppet för varje finansiell tillgång, inklusive finansiella derivatinstrument som bokförts i balansräkningen.*

Om vi tolkat IFRS rätt så ska företag lämna upplysning om det maximala kreditriskexponeringsbeloppet oavsett om beloppet motsvarar redovisat belopp. Detta borde i så fall bidra till att fler företag lämnar denna upplysning i avsnittet om finansiell risk och riskhantering och att användare därmed bättre vet vilka kreditriskexponeringsbelopp som företaget är utsatt för på balansdagen.

Löptidsanalys för finansiella skulder

IAS 32 kräver ingen löptidsanalys för finansiella skulder. Av Diagram 3 och 4 framgår att det finns företag som ändå lämnar upplysning om detta. När dessa upplysningar har studerats har det dock visat sig att det i många fall kan ifrågasättas huruvida dessa analyser överensstämmer med de analyser som IFRS 7 kräver. Eftersom majoriteten av de studerade företagen inte lämnar någon upplysning alls om löptidsanalys för finansiella skulder borde införandet av IFRS 7 innebära att fler företag kommer att lämna denna upplysning och användarna kommer få tillgång till information som de tidigare inte haft tillgång till.

Känslighetsanalys för ränterisk och valutarisk

I IAS 32 finns inga krav på att företag måste lämna en känslighetsanalys för de marknadsriskerna företaget är utsatt för. Då årsredovisningarna studerades ansågs ett företag ha gjort en känslighetsanalys om företaget visat någon kvantitativ uppgift om hur förändringar i räntenivåer eller valutakurser påverkar företaget. Med dessa antaganden var det nästan 40 % av det totala antalet studerade företag som lämnade känslighetsanalyser. Om vi istället undersökt om företagen lämnar känslighetsanalyser som visar hur resultatet och det egna kapitalet skulle ha påverkats av rimliga förändringar i marknadsräntor respektive valutakurser, vilket IFRS 7 kräver, har i princip inget av de studerade företagen lämnat dessa upplysningar. Undersökningen visar alltså att det är relativt vanligt att företagen idag lämnar någon typ av

känslighetsanalys för ränterisk och valutarisk, men att dessa känslighetsanalyser inte uppfyller de krav som IFRS 7 ställer på känslighetsanalysen.

Om vi ser på i vilken utsträckning företag inom Industri respektive inom Hälsa lämnar de ovan studerade upplysningarna kan vi i Diagram 3 se att det är något vanligare att företag inom Industri lämnar upplysningar om belopp för maximal kreditriskexponering än att företag inom Hälsa lämnar denna upplysning. En tänkbar förklaring till skillnaden kan vara att företagen inom Industri vill förtydliga för användarna och i avsnittet om finansiell risk och riskhantering lämna upplysning om kreditriskexponeringsbelopp trots att detta belopp motsvarar redovisat belopp. Vi kunde nämligen se att företag som lämnar information om kreditriskexponeringsbelopp ofta lämnar information som redan finnas i balansräkningen, vilket det enligt IAS 32 inte hade behövts lämnas ytterligare upplysning om. Vad gäller upplysningar om löptidsanalys för finansiella skulder och känslighetsanalys för marknadsriskerna finns inga väsentliga skillnader mellan Industri och Hälsa.

6.1.3 Resultat från Tabell 3 och 4

I metodkapitlet kommenterades att man i Tabell 3 och 4 inte kan urskilja vilka upplysningar företag i och med införandet av IFRS 7 kommer att lämna som de idag inte gör. Tabellerna visar endast hur utförliga upplysningar företag idag lämnar om finansiell riskhantering. Av resultaten från Tabell 3 som visas i Diagram 5 kan man se att det är vanligare att företagen endast lämnar kvalitativ information om sin finansiella riskhantering än att både kvalitativ och kvantitativ information lämnas. Vid en närmare studie visade det sig dock att flertalet företag inom Industri lämnar kvantitativ information om riskhantering på något annat ställe i de finansiella rapporterna.

Som framgår av Diagram 5 och 6 är det vanligare att Industrieföretag använder derivat för att hantera sina finansiella risker än att företag inom Hälsa gör det. Detta beror förmodligen på att företagen inom Industri genom sin verksamhet i större utsträckning är utsatta för ränterisk och framförallt valutarisk än flertalet företag inom Hälsa. Många av de studerade hälsoföretagen har inte så stor del av verksamhetens försäljning eller produktion i utländsk valuta. Flertalet av dessa företag uppger dock att de överväger att skaffa säkringar om den utländska exponeringen ökar.

Det kan alltså konstateras att kvalitativa upplysningar om finansiell risk är vanligare än att företagen lämnar både kvalitativa och kvantitativa upplysningar. När IAS 32 och IFRS 7 jämfördes kunde vi konstatera att den enda skillnaden som vi kunde urskilja mellan standarderna vad gäller finansiell riskhantering är att företaget enligt IFRS 7 förutom mål och principer/riktlinjer även ska ange vilka metoder man använder för att hantera risk. Några kvantitativa upplysningar om riskhantering krävs således inte i någon av standarderna. Endast då säkringsredovisning tillämpas finns krav på att säkringsinstrumenten ska beskrivas och att deras verkliga värde på balansdagen ska anges. Vi tror därför, utan att ha studerat detta närmare, att det är de företag som säkringsredovisar som har mest utförlig information om derivatinstrumenten.

6.1.4 Kravet på att upplysningar om finansiell risk och riskhantering måste finnas i de finansiella rapporterna

I metodkapitlet kommenterades att vi ansåg att det kunde vara svårt att hitta var någonstans i årsredovisningen som företagen lämnar information om finansiell risk och riskhantering. Det förekom att denna information endast fanns i avsnitt som inte utgjorde en del av de finansiella rapporterna. Detta ansåg vi vara lite märkligt eftersom detta är information som onekligen hör

hemma i den finansiella delen av årsredovisningen. Vi har i IAS 32 inte kunnat finna något krav på var företag ska lämna upplysning om finansiell risk och riskhantering. I empirikapitlet del 1 framgår att IFRS 7 kräver att dessa upplysningar lämnas i de finansiella rapporterna, eller införlivas genom hänvisning till andra rapporter. Detta krav tror vi kommer att underlätta för användarna då de söker information om finansiell risk och riskhantering och risken för att information inte upptäcks minskar.

6.1.5 Utökad VT

I empirikapitlet del 1 framgår att VT väsentligt har utökats i omfattning i IFRS 7. Den i IFRS 7 utökade VT borde underlätta för företagen då de ska utforma upplysningar om finansiell risk och riskhantering. Detta kan bidra till att företagen lämnar tydligare och mer utförlig information till användarna, vilket i sin tur kan bidra till att användarna får en bättre bild av företagets finansiella risk och riskhantering.

6.2 Analys av empiriska resultat kopplat till teorier i teoretisk referensram samt begreppen; transparens och jämförbarhet

I detta avsnitt analyseras de empiriska resultaten mot bakgrund av de teorier som presenterades i den teoretiska referensramen samt begreppen jämförbarhet, transparens, kostnad och nytta i referensramen. Avsnittet är indelat efter teorierna samt efter begreppen för att varje del ska analyseras var för sig.

6.2.1 Teorier om asymmetrisk information

Det föreligger informationsasymmetri mellan företagets ledning och användarna av företagets finansiella rapporter eftersom företagsledningen har mer information om hur det står till i företaget än vad användarna har. Detta beror på att företagsledningen då de finansiella rapporterna utformas i hög grad kan välja omfattningen på den information som kommuniceras ut till användarna. Denna informationsasymmetri kan exempelvis minskas genom högre upplysningskrav.

Vår undersökning har visat att IFRS 7 kräver fler upplysningar om finansiell risk än vad IAS 32 gör. Det är framförallt löptidsanalys för finansiella skulder samt känslighetsanalys för varje typ av marknadsrisk som företaget är utsatt för på balansdagen som är nya upplysningskrav i IFRS 7. Årsredovisningsstudien visar att vissa företag redan idag gör någon form av löptidsanalys eller känslighetsanalys, men att dessa oftast inte motsvarar de krav som IFRS 7 ställer.

Eftersom IFRS 7 går längre i kraven på upplysningar än IAS 32 innebär det att användare i och med införandet av IFRS 7 får ta del av information som tidigare i princip endast företagsledningen haft information om. Detta leder till att informationsasymmetrin mellan företagsledning och användare minskar. Användarna får i och med dessa nya upplysningar bättre information om företagets utsatthet för likviditetsrisk samt hur förändringar i bland annat räntenivåer och valutakurser påverkar företaget. När användarna genom utökade upplysningar får mer kunskaper borde de lättare kunna utvärdera om företagsledningens mål, principer och metoder för att hantera dessa risker är bra eller om användarna anser att de hellre skulle investera sina pengar i ett annat företag som hanterar riskerna på ett sätt som användarna anser vara bättre.

I George Arkelofs artikel "The market for lemons", beskrivs just hur marknadsfunktionen påverkas av asymmetrisk information. Bra och dåliga idéer värderas lika vilket innebär att

marknaden undervärderar bra idéer och övervärderar dåliga. Eftersom användare genom de utökade upplysningskraven i IFRS 7 lättare borde kunna utvärdera olika företagsledningars sätt på vilket de finansiella riskerna hanteras, då de har mer information om de finansiella riskerna, borde detta leda till att marknadsfunktionen fungerar bättre än om informationen inte fanns tillgänglig.

6.2.2 Teorier om upplysningar

Det är inte bara informationsasymmetrin mellan företagsledning och användare som minskar med utökade upplysningar. Även informationsasymmetrin mellan användare minskar eftersom den information som vissa användare tidigare köpt nu finns tillgänglig för alla. Nya upplysningar som företag lämnar är således till nytta för i princip samtliga aktieägare, vilket Diamond visade i sin studie. De enda aktieägare som inte tjänar på att företag lämnar utökade upplysningar är insiders eftersom deras informationsförsprång minskar. Det är kanske därför inte så konstigt att aktieägare med bättre information kräver färre upplysningar än aktieägare med sämre information, vilket Kims studie visade. Innan IFRS blev obligatoriskt för börsbolag på koncernnivå inom EU tillämpades olika regelverk i olika länder och det förelåg informationsasymmetri mellan inhemska och utländska investerare. IFRS har förmodligen hjälpt till att minska informationsasymmetrin mellan investerare och IFRS 7 borde vara ytterligare ett steg i denna riktning.

6.2.3 Transparens

Transparens är något det idag talas mycket om i redovisningssammanhang. Detta beror till stor del på att det ställts högre krav på en mer transparent redovisning på grund av de senaste årens redovisningsskandaler. Transparens betyder genomskinlighet och innebär då ordet används i redovisningen att de finansiella rapporterna verkligen ska återspegla vad som sker i företagen.

I IFRS 7 ställs högre krav på upplysningar än i IAS 32. Vår undersökning har visat att utökade krav på upplysningar om belopp för maximal kreditriskexponering, löptidsanalys för finansiella skulder samt känslighetsanalyser för marknadsrisker är nya upplysningskrav i IFRS 7. De kvantitativa uppgifterna som lämnas i standarden ska enligt IFRS 7 baseras på den information som internt rapporteras till nyckelpersoner i ledande ställning inom företaget. De utökade upplysningskraven innebär att transparensen ökar eftersom användarna får en klarare bild över vad som sker i företaget. Det är visserligen inte självklart att fler upplysningar ger en klarare bild, men upplysningarna ger åtminstone användarna en möjlighet att själva tolka och bilda sig en uppfattning om företaget på basis av den nya informationen.

Det borde finnas en koppling mellan transparens och den informationsasymmetri som föreligger mellan företagsledning och användare och mellan olika användare. En mer transparent redovisning som ger användarna fler upplysningar om hur företaget påverkas av risker som uppstår på grund av finansiella instrument innebär att användarna blir bättre informerade. De utökade upplysningarna leder, som diskuterades ovan, till att informationsasymmetrin mellan företagsledning och användare och mellan olika användare minskar. IFRS 7 borde alltså leda till både en mer transparent redovisning och till minskad informationsasymmetri.

6.2.4 Jämförbarhet

Att redovisningen ska vara jämförbar är viktigt för att information från ett företag ska kunna jämföras mellan olika perioder och att information från olika företag ska kunna jämföras med

varandra. Genom att jämföra olika företags redovisningar kan användare exempelvis fatta beslut om vilket/vilka företag som användaren finner det är värt att investera i.

Något vi reflekterat över är att IFRS 7 inte ställer några krav på hur känslighetsanalysen, som ska göras för varje typ av marknadsrisk som företaget är exponerad för på balansdagen, ska vara utformad. Det finns inga exempel på att en viss procentsats kan användas vid antaganden som företaget gör i känslighetsanalysen. Detta kommer antagligen leda till att de olika företagens antaganden i känslighetsanalyserna kommer att skilja sig åt. Det kan ifrågasättas hur detta påverkar jämförbarheten mellan företagen. Enligt IAS 32 p. 7 kan företag lämna information om sin exponering för ränterisk genom att ange hur en hypotetisk förändring i marknadsräntorna påverkar framtida resultat och kassflöde. I denna punkt ges även exempel på att informationen kan baseras på en antagen förändring av marknadsräntorna med en procentenhet. Då årsredovisningarna studerades noterade vi att det var vanligt att företagen, då denna typ av känslighetsanalys gjordes, använde antagandet om en hypotetisk förändring på en procentenhet. Vi upplever att då samma antagande görs hos de företag som en användare ska jämföra så blir informationen mer jämförbar. Att i IFRS 7 ange vilka antaganden som känslighetsanalysen bör bygga på är kanske ändå inte så lämpligt eftersom företag i många andra situationer själva kan bedöma hur redovisningen ska utformas. Det viktigaste är ändå att företagen anger vilka antaganden som gjorts då känslighetsanalyserna har utformats samt att företagen om antagandena ändras uppger orsaken till förändringen. Detta kräver också IFRS 7 p. 40 b-c.

7. SLUTSATSER

I detta kapitel besvaras uppsatsens undersökningsfråga. Det görs genom att svaren på uppsatsens två delfrågor sammanfattas. Kapitlet avslutas med att förslag till fortsatt forskning presenteras.

7.1 Vilka upplysningskrav avseende finansiell risk och riskhantering finns i IFRS 7 som inte funnits i IAS 32?

Kreditrisk som företaget är exponerat för ska anges både enligt IAS 32 och IFRS 7. IFRS 7 anger att ett företag ska lämna upplysning om det maximala belopp som kreditriskexponeringen utgör på balansdagen. Företag ska även enligt IAS 32 lämna upplysning om maximalt kreditriskexponeringsbelopp, men endast i de fall då beloppet avviker från redovisat belopp i balansräkningen. Vad vi förstår så ska företag enligt IFRS 7 lämna upplysning om maximalt kreditriskexponeringsbelopp även om beloppet motsvarar redovisat belopp.

IFRS 7 kräver att företag lämnar upplysning om löptidsanalys för finansiella skulder. Detta är inget krav enligt IAS 32. Överlag har upplysningskraven om likviditetsrisk skärpts i IFRS 7 i jämförelse med IAS 32.

IFRS 7 kräver även att företag lämnar känslighetsanalys för varje typ av marknadsrisk som företaget är utsatt för på balansdagen. Känslighetsanalysen ska visa hur resultatet och det egna kapitalet skulle ha påverkats vid en rimlig förändring i riskvariabeln. Det finns inga krav i IAS 32 på att någon känslighetsanalys måste göras.

Kraven på vad företag ska lämna upplysning om avseende vad företaget gör för att hantera de finansiella riskerna skiljer sig inte nämnvärt åt mellan IFRS 7 och IAS 32. Enligt IAS 32 ska företag beskriva mål och riktlinjer för sin finansiella riskhantering och enligt IFRS 7 ska företag lämna upplysning om företagets mål, principer och metoder för att hantera finansiell risk.

7.2 Vilka upplysningar kommer företag, i och med att de börjar tillämpa IFRS 7, lämna i årsredovisningarna som de idag inte lämnar upplysning om?

När upplysningar som företag lämnar om finansiell risk och riskhantering undersöktes utgick vi ifrån fyra olika tabeller. Resultaten i tabellerna visar hur påverkats av de antaganden som beskrivits i metodkapitlet. Utifrån dessa antaganden visar;

Tabell 1: Att i princip samtliga undersökta företag lämnar någon upplysning om de finansiella riskerna; kreditrisk, likviditetsrisk, ränterisk och valutarisk som IFRS 7 kräver upplysning om. Valutarisk är den risk som flest företag upplyser om och likviditetsrisk är den risk minst företag lämnar upplysning om.

Tabell 2: Att det finns företag som trots att det inte finns några krav i IAS 32 ändå lämnar någon upplysning om löptidsanalys för finansiella skulder och/eller lämnar upplysning om

känslighetsanalyser för ränterisk och/eller valutarisk. Vid närmare studier av upplysningar som företagen lämnar visade det sig dock att det är få företag som lämnar den typ av upplysning om löptidsanalys för finansiella skulder eller den typ av känslighetsanalys för marknadsrisker som IFRS 7 kräver.

Tabell 3 och 4: Dessa tabeller undersökte hur utförliga upplysningar företag idag lämnar om sin finansiella riskhantering. Ur tabellerna kunde inte utläsas vilka skillnader som IFRS 7 kommer att innebära. Utifrån tabellernas resultat kunde vi konstatera att det är vanligare att företag inom Industri lämnar kvantitativa upplysningar än företag inom Hälsa, vilket beror på att industriföretagen i större utsträckning använder derivat.

7.3 Sammanfattande slutsatser

I metodkapitlet beskrevs att vi efter att ha studerat IAS 32 och IFRS 7 insåg att företag i och med införandet av IFRS 7 måste lämna nya upplysningar som tidigare inte varit upplysningskrav i IAS 32. Efter att ha studerat ett antal årsredovisningar ansåg vi oss se att företag redan idag lämnar upplysningar som IFRS 7 kräver, men som inte är krav enligt IAS 32. Vi undrade då om IFRS 7 verkligen kommer att bidra till att användare får en bättre förståelse för företagens finansiella risk och riskhantering om det är så att företag redan lämnar dessa upplysningar.

Efter att ha studerat samtliga företag har det visat sig att det visserligen finns företag som gör någon typ löptidsanalys för finansiella skulder och/eller någon typ av känslighetsanalys för marknadsrisker. Vi kan dock konstatera att det för det första är en minoritet av företagen som lämnar dessa upplysningar. Dessutom överensstämmer sällan de analyser som företagen som idag lämnar upplysning om löptidsanalys för finansiella skulder och/eller gör känslighetsanalyser för marknadsrisker med de analyser som IFRS 7 kräver. Detta innebär att användare i och med införandet av IFRS 7 kommer att få ta del av information de tidigare inte har haft tillgång till. Med vår utgångspunkt kommer därmed IFRS 7 leda till att användarna av företagens finansiella rapporter kommer att få en bättre bild av företagens finansiella risk.

Vi tror även att den i IFRS 7 utökade VT borde underlätta för företagen då de ska utforma upplysningar om finansiell risk och riskhantering. Detta kan bidra till att företagen lämnar tydligare och mer utförlig information till användarna, vilket i sin tur kan bidra till att användarna får en bättre bild av företagens finansiella risk.

Den enda skillnad i upplysningskrav mellan IAS 32 och IFRS 7 avseende finansiell riskhantering som kunnat urskiljas är att företag enligt IFRS 7 förutom mål och principer/riktlinjer även ska ange vilka metoder företaget använder för att hantera risk. Vi har svårt att avgöra om denna skillnad kommer att bidra till att användare får tillgång till information om finansiell riskhantering som de tidigare inte haft tillgång till och därmed får en bättre bild av företagens riskhantering. Detta beror på hur utförlig kvalitativ information företagen kommer att lämna i detta avseende.

Undersökningen visar alltså att användarna i och med införandet av IFRS 7 kommer att få en bättre bild av företagens finansiella risk, men det kan ifrågasättas om bilden av vad företagen gör för att hantera dessa risker kommer att förbättras.

7.4 Förslag till fortsatt forskning

Det skulle vara intressant att då icke-finansiella företag börjar tillämpa IFRS 7 undersöka hur upplysningar om finansiell risk och riskhantering verkligen skiljer sig åt från de upplysningar som företag idag lämnar. Vi har i denna undersökning tittat på om IFRS 7 utifrån denna studies resultat kommer att innebära en informationsförbättring för användarna. Det skulle vara intressant att se vad det faktiska resultatet blir.

Ett annat förslag är att göra om undersökningen med ett annat tillvägagångssätt. I denna undersökning har årsredovisningar samt standarder utgjort det empiriska materialet. Det skulle även vara intressant att intervjua användare som exempelvis analytiker och få deras synpunkter på vad IFRS 7 kommer att innebära för användarnas bild av företagets finansiella risk och riskhantering.

Vi har i denna undersökning valt att undersöka icke-finansiella företag i två branscher. Det skulle vara intressant att undersöka hur finansiella företag som tidigare omfattats av IAS 30 påverkas av övergången till IFRS 7. När man studerar exempelvis bankers årsredovisningar från år 2005 kan man se att de, till skillnad från de icke-finansiella företag vi studerat, valt att tillämpa IFRS 7 i förtid och man kan fråga sig varför så är fallet.

KÄLLFÖRTECKNING

Böcker

- Artsberg, Kristina. *Redovisningsteori – policy och praxis*. Trelleborg: Liber Ekonomi, 2003
- Backman, Jarl. *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur, 1998
- Hallgren, Örjan. *Finansiell Strategi och Styrning*. Helsingborg: Ekonomibok förlag AB, 2002
- Holme, Idar M., Solvang, Bernt K., *Forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur, 1997
- Håkansson, Per-Erik; Lundqvist, Lennart & Rydin, Urban. *Handel med finansiella instrument*. Malmö: Liber Ekonomi, 2001
- Jacobsen, Dag I., *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur, 2002
- Johnson, Philip MacBride. *Derivatives*. New York: MacGraw-Hill, 1999
- Lekvall, Per & Wahlbin, Clas. *Information för marknadsförinsbeslut*. Göteborg: IHM Publishing, 2001
- Lore, Marc & Borodovsky, Lev. *The professionals handbook of Financial Risk Management*. Oxford: Butterworth-Heinemann, 2000
- Lönnqvist, Rune. *Årsredovisning i koncerner*. Lund: Studentlitteratur, 2005
- Patel, Runa & Davidsson, Bo. *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur, 2003
- Riecknecker, Lotte & Jørgensen, Peter Stray. *Att skriva en bra uppsats*. Lund: Samfundslitteratur, 2002
- Rimmel, Gunnar. *Human Resource Disclosures*. Göteborg: Dissertation Göteborgs Universitet, 2003
- Santomero, Anthony M. & Babbel, David F., *Financial Markets, Instruments, and Institutions*. Chicago: MacGraw-Hill, 1997
- Smith, Dag. *Redovisningens språk*. Lund: Studentlitteratur, 2000
- Svensson, Per-Gunnar & Starrin, Bengt. *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur, 1996
- Thorell, Per. *Företagens redovisning. Grundläggande räkenskapsförståelse*. Uppsala: Iustus förlag, 1999
- Wahlström, Gunnar. *Nya förutsättningar för reglering av extern redovisning – en praxisundersökning mot bakgrund av finansiella instrument*. Göteborg: Dissertation Göteborgs Universitet, 2000

Wramsby, Gunnar & Österlund, Urban. *Företagets finansiella miljö*. Wramsby/Österlund förlag, 1997

Direktiv

Europaparlamentets och Rådets Direktiv nr 65/2001

Förordningar

Europaparlamentets och Rådets Förordning (EG) nr 1606/2002. *Tillämpning av IFRS/IAS*

Kommissionens Förordning (EG) nr 2086/2004. *IAS 39*

Kommissionens förordning (EG) nr 2237/2004. *IAS 32*

Kommissionens förordning (EG) nr 108/2006. *IFRS 7*

Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter

Internet

www.europa.eu.int/comm/internal_market/accounting/index_en.htm, 2006-04-04

www.europarl.eu.int/meetdocs/committees/juri/20020225/449285sv.pdf, 2006-05-19

www.fi.se, 2006-04-26

www.forum.europa.eu, 2006-04-26

www.iasplus.com/pastnews/2003mar.htm, 2006-05-08

www.se.omxgroup.com, 2006-04-04

Opublicerat material

Hansson, Hans. Föreläsning. Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, maj 2004.

Marton, Jan. Föreläsning. Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, oktober 2005

Marton, Jan. Bokutkast. *IAS 32/39 Redovisning av finansiella instrument*. Göteborg: 2006-02-02

Rimmel, Gunnar. Bokutkast. *Internationell redovisning*. Göteborg: 2006

Pressmeddelanden från IASB

IASB. Press Release. *IASB issues standards to improve disclosures about financial instruments and capital*. 18 Aug 2005

Rapporter

Carlsson, R. & Wennerberg, G., *Företagens tillämpning av internationella redovisningsregler*. Finansinspektionens rapport, 2006:2

Ernst & Young. *Investors on Risk. The need for transparency*. First report: Risk Research Surveys, London: 8 Nov. 2005

Tidsskrifter

FAR INFO. *Nyantagna IASB-dokument*. FAR INFO nr 2, 2006

Vetenskapliga artiklar

Arkelof, George. *The Market for "Lemons": Quality Uncertainty and the Market Mechanism*. Quarterly Journal of Economics. Aug 1970, Vol.84 Issue 3, p. 488-500

Diamond, Douglas. *Optimal Release of Information by Firms*. Journal of Finance. Sep 1985, Vol.40 Issue 4, p.1071, 24p

Diamond, Douglas & Verrecchia, Robert. *Disclosure, Liquidity, and the Cost of Capital*. Journal of Finance. Sep 1991, Vol 46 Issue 4, p.1325-1359

Kim, Olwer. *Disagreements among Shareholders over a Firm's Disclosure Policy*. Journal of Finance. Jun 1993, Vol. 48 Issue 2, p. 477

Lajili, Kaouther & Zéghal, Daniel. *A Content Analysis of Risk Management Disclosures in Canadian Annual Reports*. Canadian Journal of Administrative Sciences. Jun 2005, Vol.22 Issue 2, p.125-142

Leventis, S & Weetman P. *Timeliness of Financial Reporting: Applicability of Disclosure Theories in an Emerging Capital Market*. Accounting and Business Research. 2004, Vol. 43 Issue 1, p. 43-56

Mensan, M; Nguyen, H & Prattipati, S. *Transparency i Financial Statements: A conceptual Framework from a Users Perspective*. Journal of American Academy of Business, Cambridge. Mar2006, Vol.9 Issue1, p. 47-51

Rimmel, Gunnar. *Perceptions of Human Disclosures: Evidence from Annual Report Users of Two Corporations*. Financial Reporting, Regulation and Governance. 2004. Vol. 3, No 1, pp 65-94

Årsredovisningar 2005: Företag i branschgruppen Kapitalvaror i Industrisektorn

Alfa Laval

ASSA ABLOY

Atlas Copco

Beijer Alma

Beijer, G & L

Cardo

Consilium

Custos

Duroc

Fagerhult

Gunnebo Industrier

Haldex

Hexagon

Indutrade

Karolin Machine Tool

Malmbergs Elektriska

Midway Holding

Munters

NCC

NIBE Industrier

Närkes elektriska

Opcon

Peab

Pergo
SAAB
Sandvik
SCANIA
Seco Tools
SinterCast
Skanska
SKF
Svedbergs i Dalstorp
SWECO
Trelleborg
VBG
Volvo
Westergyllen
XANO Industri

Årsredovisningar 2005: Företag i Hälsosektorn

Active Biotech
AstraZeneca
Artimplant
Biacore International
Biolin
Biogaia
BioInvent International
BioPhausia
Biotage
Capio
Feelgood Svenska
Gambro
Getinge
Human Care
Karo Bio
Meda
Medivir
Nobel Biocare Holding
Orexo
Ortivus
Probi
Q-Med
Tripep
Vitrolife

Bilaga 1

Företag i branschgruppen kapitalvaror inom industrisektorn

Sektor	Branschgrupp	Bransch	Företag
Industrials	Capital Goods	Aerospace & Defense	SAAB
Industrials	Capital Goods	Building Products	ASSA ABLOY
Industrials	Capital Goods	Building Products	Fagerhult
Industrials	Capital Goods	Building Products	Pergo
Industrials	Capital Goods	Building Products	Svedbergs i Dalstorp
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	NCC
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Närkes Elektriska
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Peab
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Skanska
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	SWECO
Industrials	Capital Goods	Electrical Equipment	Consilium
Industrials	Capital Goods	Industrial Conglomerates	Midway Holding
Industrials	Capital Goods	Industrial Conglomerates	Westergyllen
Industrials	Capital Goods	Machinery	Haldex
Industrials	Capital Goods	Machinery	SCANIA
Industrials	Capital Goods	Machinery	VBG
Industrials	Capital Goods	Machinery	Volvo
Industrials	Capital Goods	Machinery	Alfa Laval
Industrials	Capital Goods	Machinery	Atlas Copco
Industrials	Capital Goods	Machinery	Beijer Alma
Industrials	Capital Goods	Machinery	Cardo
Industrials	Capital Goods	Machinery	Duroc
Industrials	Capital Goods	Machinery	Gunnebo Industrier
Industrials	Capital Goods	Machinery	Hexagon
Industrials	Capital Goods	Machinery	Custos
Industrials	Capital Goods	Machinery	XANO Industri
Industrials	Capital Goods	Machinery	Karoline Machine Tool
Industrials	Capital Goods	Machinery	Munters
Industrials	Capital Goods	Machinery	NIBE Industrier
Industrials	Capital Goods	Machinery	Opcon
Industrials	Capital Goods	Machinery	Sandvik
Industrials	Capital Goods	Machinery	Seco Tools
Industrials	Capital Goods	Machinery	SinterCast
Industrials	Capital Goods	Machinery	SKF
Industrials	Capital Goods	Machinery	Trelleborg
Industrials	Capital Goods	Trading Companies & Distributors	Beijer
Industrials	Capital Goods	Trading Companies & Distributors	Indutrade
Industrials	Capital Goods	Trading Companies & Distributors	Malmqvist Elektriska

Bilaga 2

Företag i hälsosektorn

Sektor	Branschgrupp	Bransch	Företag
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Biacore International
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Biolin
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Getinge
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Human Care
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Ortivirus
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Nobel Biocare Holding
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Feelgood Svenska
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Gambro
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Capio
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Active Biotech
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Artimplant
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Biogaia
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	BioInvent International
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	BioPhausia
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Karo Bio
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Medivir
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Probi
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Biotage
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Q-Med
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Tripep
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Vitrolife
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Pharmaceuticals	AstraZeneca
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Pharmaceuticals	Meda
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Pharmaceuticals	Orexo

Tabell 1

Bilaga 3

Sektor	Branschgrupp	Bransch	Företag	Kreditrisk	Likviditetsrisk	Marknadsrisk	
						Ränterisk	Valutarisk
Industrials	Capital Goods	Aerospace & Defense	SAAB	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Building Products	ASSA ABLOY	x	x		x
Industrials	Capital Goods	Building Products	Fagerhult	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Building Products	Pergo	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Building Products	Svedbergs i Dalstorp	x			x
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	NCC	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Närkes Elektriska	x			x
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Peab	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Skanska	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	SWECO	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Electrical Equipment	Consilium	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Industrial Conglomerates	Midway Holding	x		x	x
Industrials	Capital Goods	Industrial Conglomerates	Westergyllen	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Haldex	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	SCANIA	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	VBG				x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Volvo	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Alfa Laval	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Atlas Copco	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Beijer Alma		x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Cardo	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Duroc	x		x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Gunnebo Industrier	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Hexagon	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Custos	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	XANO Industri	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Karoline Machine Tool	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Munters	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	NIBE Industrier	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Opcon	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Sandvik	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Seco Tools	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	SinterCast	x	x	x	x

Tabell 1 (fortsättning)

Bilaga 4

Sektor	Branschgrupp	Bransch	Företag	Kreditrisk	Likviditetsrisk	Marknadsrisk	
						Ränterisk	Valutarisk
Industrials	Capital Goods	Machinery	SKF	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Trelleborg	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Trading Companies & Distributors	Beijer	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Trading Companies & Distributors	Indutrade	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Trading Companies & Distributors	Bergman & Beving	x		x	x
Industrials	Capital Goods	Trading Companies & Distributors	Malmqvist Elektriska	x	x	x	x

Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Biacore International			x	x
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Biolin	x		x	x
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Getinge	x	x	x	x
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Human Care	x	x	x	x
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Ortivus	x	x	x	x
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Nobel Biocare Holding	x	x	x	x
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Feelgood Svenska	x	x	x	
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Gambro	x	x	x	x
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Capio	x	x	x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Active Biotech	x	x	x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Artimplant				
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Biogaia	x	x	x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	BioInvent International	x	x	x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	BioPhausia	x	x	x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Karo Bio	x	x	x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Medivir	x	x	x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Probi			x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Biotage	x	x		x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Q-Med	x	x	x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Tripep	x		x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Vitrolife	x	x	x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Pharmaceuticals	AstraZeneca	x	x	x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Pharmaceuticals	Meda	x	x	x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Pharmaceuticals	Orexo	x		x	x

Tabell 2		Bilaga 5		Kreditrisk	Likviditetsrisk	Marknadsrisk	
Sektor	Branschgrupp	Bransch	Företag	Belopp max.	Löptidsanalys	Känslighetsanalys	
				kreditriskexponering	finansiella skulder	Ränterisk	Valutarisk
Industrials	Capital Goods	Aerospace & Defense	SAAB	x			
Industrials	Capital Goods	Building Products	ASSA ABLOY		x		
Industrials	Capital Goods	Building Products	Fagerhult				
Industrials	Capital Goods	Building Products	Pergo				x
Industrials	Capital Goods	Building Products	Svedbergs i Dalstorp				
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	NCC		x		
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Närkes Elektriska				
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Peab		x		
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Skanska	x	x		
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	SWECO				x
Industrials	Capital Goods	Electrical Equipment	Consilium				
Industrials	Capital Goods	Industrial Conglomerates	Midway Holding	x			
Industrials	Capital Goods	Industrial Conglomerates	Westergyllen				
Industrials	Capital Goods	Machinery	Haldex	x			
Industrials	Capital Goods	Machinery	SCANIA	x	x		
Industrials	Capital Goods	Machinery	VBG				
Industrials	Capital Goods	Machinery	Volvo	x		x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Alfa Laval			x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Atlas Copco	x			
Industrials	Capital Goods	Machinery	Beijer Alma		x		
Industrials	Capital Goods	Machinery	Cardo	x	x	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	Duroc				
Industrials	Capital Goods	Machinery	Gunnebo Industrier		x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Hexagon			x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Custos				
Industrials	Capital Goods	Machinery	XANO Industri				x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Karoline Machine Tool				
Industrials	Capital Goods	Machinery	Munters			x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	NIBE Industrier			x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Opcon				
Industrials	Capital Goods	Machinery	Sandvik	x	x		x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Seco Tools				x
Industrials	Capital Goods	Machinery	SinterCast			x	

Tabell 2 (fortsättning)				Bilaga 6			
				Kreditrisk	Likviditetsrisk	Marknadsrisk	
				Belopp max.	Löptidsanalys	Känslighetsanalys	
Sektor	Branschgrupp	Bransch	Företag	kreditriskexponering	finansiella skulder	Ränterisk	Valutarisk
Industrials	Capital Goods	Machinery	SKF	x		x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Trelleborg		x	x	x
Industrials	Capital Goods	Trading Comp.& Distributors	Beijer				
Industrials	Capital Goods	Trading Comp.& Distributors	Indutrade	x	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Trading Comp.& Distributors	Bergman & Beving				
Industrials	Capital Goods	Trading Comp.& Distributors	Malmqvist Elektriska				

Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Biacore International				
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Biolin				
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Getinge	x	x	x	
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Human Care				
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Ortivus			x	x
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Nobel Biocare Holding			x	x
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Feelgood Svenska			x	
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Gambro		x	x	x
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Capio			x	
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Biotechnology	Active Biotech		x		
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Biotechnology	Artimplant				
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Biotechnology	Biogaia				
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Biotechnology	BioInvent International			x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Biotechnology	BioPhausia				
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Biotechnology	Karo Bio			x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Biotechnology	Medivir			x	
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Biotechnology	Probi			x	
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Biotechnology	Biotage				x
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Biotechnology	Q-Med	x	x		
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Biotechnology	Tripep				
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Biotechnology	Vitrolife		x	x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Pharmaceuticals	AstraZeneca	x		x	x
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Pharmaceuticals	Meda		x	x	
Health Care	Parmaceuticals & Biotech.	Pharmaceuticals	Orexo				x

Tabell 3

Bilaga 7

Sektor	Branschgrupp	Bransch	Företag	Lämnar endast kvalitativ info.	Lämnar både kvalitativ & kvantitativ info.
Industrials	Capital Goods	Aerospace & Defense	SAAB		x
Industrials	Capital Goods	Building Products	ASSA ABLOY		x
Industrials	Capital Goods	Building Products	Fagerhult	x	
Industrials	Capital Goods	Building Products	Pergo	x	
Industrials	Capital Goods	Building Products	Svedbergs i Dalstorp	x	
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	NCC		x
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Närkes Elektriska	x	
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Peab		x
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Skanska		x
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	SWECO	x	
Industrials	Capital Goods	Electrical Equipment	Consilium	x	
Industrials	Capital Goods	Industrial Conglomerates	Midway Holding	x	
Industrials	Capital Goods	Industrial Conglomerates	Westergyllen	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	Haldex	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	SCANIA		x
Industrials	Capital Goods	Machinery	VBG	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	Volvo		x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Alfa Laval		x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Atlas Copco		x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Beijer Alma		x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Cardo	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	Duroc	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	Gunnebo Industrier		x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Hexagon	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	Custos	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	XANO Industri	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	Karoline Machine Tool		x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Munters	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	NIBE Industrier	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	Opcon	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	Sandvik		x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Seco Tools		x
Industrials	Capital Goods	Machinery	SinterCast	x	

Tabell 3 (fortsättning)

Bilaga 8

Sektor	Branschgrupp	Bransch	Företag	Lämnar endast kvalitativ info.	Lämnar både kvalitativ & kvantitativ info.
Industrials	Capital Goods	Machinery	SKF		x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Trelleborg	x	
Industrials	Capital Goods	Trading Companies & Distributors	Beijer	x	
Industrials	Capital Goods	Trading Companies & Distributors	Indutrade		x
Industrials	Capital Goods	Trading Companies & Distributors	Malmqvist Elektriska	x	
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Biacore International		x
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Biolin	x	
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Getinge		x
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Human Care	x	
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Ortivus	x	
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipment & Suppliers	Nobel Biocare Holding		x
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Feelgood Svenska	x	
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Gambro		x
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Capio		x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Active Biotech	x	
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Artimplant	x	
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Biogaia	x	
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Biolnvent International	x	
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	BioPhausia		x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Karo Bio	x	
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Medivir	x	
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Probi		
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Biotage	x	
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Q-Med		x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Tripep	x	
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Biotechnology	Vitrolife		x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Pharmaceuticals	AstraZeneca		x
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Pharmaceuticals	Meda	x	
Health Care	Parmaceuticals & Biotechnology	Pharmaceuticals	Orexo	x	

Tabell 4

Bilaga 9

Sektor	Branschgrupp	Bransch	Företag	Lämnar endast kvalitativ info.	Använder derivat för riskhantering	Redovisar kvantitativ uppg. om derivat på annat ställe
Industrials	Capital Goods	Aerospace & Defense	SAAB			
Industrials	Capital Goods	Building Products	ASSA ABLOY			
Industrials	Capital Goods	Building Products	Fagerhult	x	x	
Industrials	Capital Goods	Building Products	Pergo	x		
Industrials	Capital Goods	Building Products	Svedbergs i Dalstorp	x	x	
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	NCC			
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Närkes Elektriska	x		
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Peab			
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	Skanska			
Industrials	Capital Goods	Construction & Engineering	SWECO	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Electrical Equipment	Consilium	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Industrial Conglomerates	Midway Holding	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Industrial Conglomerates	Westergyllen	x	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	Haldex	x	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	SCANIA			
Industrials	Capital Goods	Machinery	VBG	x		
Industrials	Capital Goods	Machinery	Volvo			
Industrials	Capital Goods	Machinery	Alfa Laval			
Industrials	Capital Goods	Machinery	Atlas Copco			
Industrials	Capital Goods	Machinery	Beijer Alma			
Industrials	Capital Goods	Machinery	Cardo	x	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	Duroc	x		
Industrials	Capital Goods	Machinery	Gunnebo Industrier			
Industrials	Capital Goods	Machinery	Hexagon	x	x	
Industrials	Capital Goods	Machinery	Custos	x		
Industrials	Capital Goods	Machinery	XANO Industri	x		
Industrials	Capital Goods	Machinery	Karoline Machine Tool			
Industrials	Capital Goods	Machinery	Munters	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	NIBE Industrier	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Machinery	Opcon	x		
Industrials	Capital Goods	Machinery	Sandvik			
Industrials	Capital Goods	Machinery	Seco Tools			
Industrials	Capital Goods	Machinery	SinterCast	x		

Tabell 4 (fortsättning)

Bilaga 10

Sektor	Branschgrupp	Bransch	Företag	Lämnar endast kvalitativ info.	Använder derivat för riskhantering	Redovisar kvantitativ uppg. om derivat på annat ställe
Industrials	Capital Goods	Machinery	SKF			
Industrials	Capital Goods	Machinery	Trelleborg	x	x	x
Industrials	Capital Goods	Trading Comp. & Distr.	Beijer	x	x	
Industrials	Capital Goods	Trading Comp. & Distr.	Indutrade			
Industrials	Capital Goods	Trading Comp. & Distr.	Malmqvist Elektriska	x		
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipm. & Supp.	Biacore Int.			
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipm. & Supp.	Biolin	x		
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipm. & Supp.	Getinge			
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipm. & Supp.	Human Care	x	x	
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipm. & Supp.	Ortivus	x		
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Equipm. & Supp.	Nobel Biocare			
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Feelgood Svenska	x		
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Gambro			
Health Care	H.C Equipment & Services	H.C Providers & Services	Capio			
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Biotechnology	Active Biotech	x		
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Biotechnology	Artimplant	x		
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Biotechnology	Biogaia	x		
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Biotechnology	BionInvent Int.	x	x	
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Biotechnology	BioPhausia			
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Biotechnology	Karo Bio	x		
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Biotechnology	Medivir	x		
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Biotechnology	Probi			
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Biotechnology	Biotage	x		
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Biotechnology	Q-Med			
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Biotechnology	Tripep	x		
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Biotechnology	Vitrolife			
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Pharmaceuticals	AstraZeneca			
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Pharmaceuticals	Meda	x		
Health Care	Parmaceuticals & Biotechno	Pharmaceuticals	Orexo	x		

